ПРАЛЕТАРЫІ ЎСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Літаратура і мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЎЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАЎ БССР

№ 27 (1664) | Аўторак, 3 красавіка 1962 года | Цана 4 кап.

Цэнтральнаму Камітэту Камуністычнай партыі Савецкага Саюза

АД ТРЭЦЯГА ЎСЕСАЮЗНАГА З'ЕЗДА КАМПАЗІТАРАЎ СССР

Дэлегаты Трэцяга Усесаюзнага з'езда кампазітараў СССР шлюць гарачае прывітанне роднай Камуністычнай партыі Савецкага Саюза і яе ленінскаму Цэнтральнаму Камітэту.

Мы, прадстаўнікі многанацыянальнага калектыву савецкіх кампазітараў і музыказнаўцаў, сабраліся ў сталіцы нашай Радзімы для таго, каб падвесці вынікі творчай работы за апошнія гады, усебакова абмеркаваць надзённыя задачы, якія стаяць перад савецкім музычным мастацтвам.

Вялікае шчасце — жыць і працаваць у нашы дні, калі светлы заранак камунізма ўзнімаецца над неабсяжнымі прасторамі магутнай Савецкай дзяржавы, асвятляючы шлях у будучыню. Мудрыя прадвызначэнні XXII з'езда Камуністычнай партыі натхняюць нас, як і ўсіх савецкіх людзей, на творчую працу, выклікаюць жаданне працаваць лепш, больш і больш плённа.

З глыбокай удзячнасцю ўспрынялі савецкія кампазітары і музыказнаўцы прывітанне ЦК КПСС Трэцяму Усесаюзнаму з'езду кампазітараў СССР, у якім дадзена высокая ацэнка дасягненняў савецкай музыкі і выказана ўпэўненасць у новых яе творчых перамогах. З'езд запэўняе Цэнтральны Камітэт, што савецкія музыканты апраўдаюць давер'е партыі і аддадуць усе свае сілы, здольнасці і веды будаўніцтву музычнай культуры камунізма.

Мы заўсёды адчуваем клопаты партыі, якая вядзе нас па ленінскім шляху, падтрымлівае ўсё каштоўнае, праўдзівае і змястоўнае ў нашай творчасці. Савецкая музыка на працягу ўсёй сваёй гісторыі развівалася як арганічная частка сацыялістычнай культуры. Лепшыя творы савецкай музыкі атрымалі шырокае прызнанне ў нашай краіне і за рубяжом, несучы ўсяму свету высокія і высакародныя ідэі сацыялістычнага гуманізму.

Нас глыбока радуе і натхняе ўвага, якая нададзена мастацтву ў новай Праграме КПСС — Камуністычным маніфесце нашай эпохі. Мы лічым ганаровым абавязкам удзельнічаць сваёй творчасцю ў выхаванні новага чалавека камуністычнага грамадства, у фарміраванні яго ідэйных перакананняў, маральных і эстэтычных ідэалаў. Барацьба за перамогу новага, камуністычнага, яркае, праўдзівае ўвасабленне вобразаў сацыялістычнай сучаснасці, гераічнай працы савецкіх людзей складаюць галоўную задачу музычнай творчасці.

Па меры ўзмацнення ролі мастацтва ў жыцці будаўнікоў камуністычнага грамадства ўзрастаюць і патрабаванні да яго. Толькі тое мастацтва варта нашага часу, якое здольна па-сапраўднаму хваляваць, захапіць чалавека, узбагаціць яго духоўны свет, прынесці высокае эстэтычнае задавальненне. Змагаючыся за ідэйную чысціню, мастацкую дасканаласць савецкай музыкі, мы будзем непрымірымымі да любых праяў мяшчанскай безгустоўнасці, рамесніцтва, фармалістычнага псеўданаватарства. Мы бачым сваю задачу ў тым, каб і далей умацоўваць сувязь з жыццём народа, развіваць наша мастацтва сацыялістычнага рэалізму на аснове камуністычнай ідэйнасці і народнасці.

На шляху да камунізма ўмацоўваецца дружба народаў Савецкага Саюза, усё больш зблíжаюцца і ўзаемна ўзбагачаюцца музычныя культуры сацыялістычных нацый. Абавязак савецкіх кампазітараў і музыказнаўцаў — усямерна развіваць і падтрымліваць новыя традыцыі ў музыцы народаў нашай краіны, народжаныя агульным для ўсіх нацыянальных культур сацыялістычным зместам.

Важнейшым абавязкам Саюза кампазітараў з'яўляецца актыўны ўдзел у ажыццяўленні велічнай задачы эстэтычнага выхавання народа. Кожны кампазітар і музыказнаўца павінен унесці сваю долю ў гэтую вялікую і высакародную справу.

Стварэнне вялікага ўсенароднага мастацтва камунізма, прасякнутага глыбокай ідэйнасцю, аптымізмам і жыццесцвярджальнасцю,— такая тая цудоўная мэта, дасягненню якой будуць аддадзены ўсе творчыя сілы нашай інтэлігенцыі.

Мы запэўняем Цэнтральны Камітэт партыі ў тым, што будзем і надалей нястомна працаваць на карысць нашай Радзімы і яе вялікага народа — будаўніка камунізма.

Слава Камуністычнай партыі Савецкага Саюза!

Слава яе ленінскаму Цэнтральнаму Камітэту!

У Вялікім Крамлёўскім

31 сакавіка ў Вялікім Крамлёўскім палацы адбылося заключнае пасяджэнне Трэцяга Усесаюзнага з'езда кампазітараў.

На працягу шасці дзён дэлегаты з'езда абмяркоўвалі даклад першага сакратара праўлення Саюза кампазітараў СССР Ц. Н. Хрэннікава «Да музычнай культуры камунізма», даклад цэнтральнай рэвізійнай камісіі.

Удзельнікі з'езда з вялікім натхненнем прынялі пісьмо Цэнтральнаму Камітэту Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

З заключнай прамовай на з'ездзе выступіў сакратар праўлення Саюза кампазітараў СССР Д. Б. Кабалеўскі. Ён коратка падвёў вынікі работы, гаварыў аб натхняючым значэнні для далейшай творчасці прывітання ЦК КПСС, пажадаў новых поспехаў савецкім музыкантам. Ад імя дэлегатаў з'езда Д. Б. Кабалеўскі запэўніў ЦК КПСС, што кампазітары аддадуць усе свае сілы служэнню народу, які будуе камунізм.

На з'ездзе былі выбраны новы састаў праўлення і цэнтральная рэвізійная камісія Саюза кампазітараў СССР.

У гонар заканчэння з'езда ў Георгіеўскай зале Вялікага Крамлёўскага палаца прэзідыум з'езда наладзіў прыём. Натхнёныя прывітаннем ЦК КПСС, звернутым да з'езда, кампазітары, музыказнаўцы, музыканты, зарубежныя госці з'езда горача віталі прыйшоўшых да іх таварышаў **Л. І. Брэжнева, Ф. Р. Казлова, А. М. Касыгіна, О. В. Куусінена, А. І. Мікаяна, Д. С. Палянскага, М. А. Суслава, М. С. Хрушчова, П. Н. Дземічава, Л. Ф. Ільічова, Б. М. Панамарова.**

Да прысутных з кароткай прамовай звярнуўся Ц. Хрэннікаў. Ён гаворыць, што III Усесаюзны з'езд кампазітараў прадэманстраваў новыя вялікія поспехі ў развіцці савецкай музычнай творчасці. Гэтыя поспехі звязаны з тымі клопатамі і той увагай, якія праяўляюць аб нас пастаянна Камуністычная партыя і Савецкі ўрад. У адказ на гэтыя клопаты і сардэчную ўвагу мы будзем пастаянна памнажаць дасягненні нашага музычнага мастацтва, з гонарам выконваць тыя задачы, якія паставіла перад намі партыя.

Здравіцы ў гонар Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, у гонар Савецкага ўрада, у гонар ленінскага Цэнтральнага Камітэта прысутныя сустракаюць бурнымі апладысментамі.

На прыёме выступілі: ад кампазітараў Расійскай Федэрацыі — Д. Шастаковіч, ад кампазітараў Украіны, Беларусі і Малдавіі — К. Данькевіч, ад кампазітараў Азербайджана, Арменіі і Грузіі — А. Мачаварыяні, ад кампазітараў рэспублік Сярэдняй Азіі і Казахстана — К. Кужам'яраў, ад кампазітараў Латвіі, Літвы і Эстоніі — Э. Бальсіс, ад кампазітараў аўтаномных рэспублік Расійскай Федэрацыі — Н. Жыганаў, кампазітары В. Салаўёў-Сядой, Ю. Шапорын.

Яны абвясцілі тосты за росквіт нашай Радзімы, за непарушную дружбу народаў Савецкага Саюза, за мір і дружбу паміж народамі нашай планеты, за вялікае шматнацыянальнае савецкае мастацтва, за вялікі рускі народ, за ўсе народы савецкай зямлі.

Дружалюбныя тосты з пажаданнем поспехаў савецкім кампазітарам абвясцілі зарубежныя госці з'езда — В. Добіяш (Чэхаславакія), Ж. Леон (Францыя), Хэ Луцін (Кітай), Д. Мойтра (Індыя), З. Ванча (Румынія), Н. Нотавіч (ГДР), К. Фарыньяс (Куба), С. Слядзінскі (Польшча), Т. Шараі (Венгрыя), Ф. Куцеў (Балгарыя), С. Гончык-Сумла (Манголія), М. Вукдрагавіч (Югаславія), Р. Дэфасе (Бельгія), До Нгуан (В'етнам), М. Мамія (Японія), Г. Тыяла (Гвінея).

Гарачымі апладысментамі прысутныя сустрэлі выступленне М. С. Хрушчова.

М. С. Хрушчоў павіншаваў савецкіх кампазітараў з поспехамі ў іх творчасці, ён гаварыў аб той радасці, якую прыносіць музыка ўсім людзям, адзначыў вялікую ролю музыкі ў будаўніцтве камунізма. М. С. Хрушчоў абвяшчае тост за новыя дасягненні савецкай музычнай творчасці, за тое, каб музыка яшчэ лепш служыла народу, каб яна дапамагала жыць і працаваць.

Кожная сустрэча кіраўнікоў Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада з прадстаўнікамі мастацкай інтэлігенцыі выліваецца ў незабыўнае свята.

Такім святам стаў і прыём у гонар Усесаюзнага з'езда кампазітараў. Ён яшчэ раз прадэманстраваў, што савецкае мастацтва карыстаецца гарачай любоўю і падтрымкай народа, Камуністычнай партыі, яе Цэнтральнага Камітэта. Мастацкая інтэлігенцыя імкнецца зрабіць усё, каб апраўдаць высокае давер'е партыі, актыўна, усімі сіламі дапамагаць ёй у камуністычным выхаванні працоўных, у будаўніцтве камунізма.

МОВА МУЗЫКІ — МОВА МІРУ

АДКРЫЎСЯ II МІЖНАРОДНЫ КОНКУРС ІМЯ П. І. ЧАЙКОЎСКАГА

Вельмі шчырую, глыбока чалавечную музыку П. І. Чайкоўскага любяць мільёны людзей на ўсім зямным шары. Адлюстраваннем гэтай любві, павагі, захаплення геніем кампазітара з'явілася ўрачыстае адкрыццё Другога Міжнароднага конкурсу піяністаў, скрыпачоў, віяланчалістаў, які носіць імя выдатнага музыканта. Шэсць тысяч аматараў музыкі прыйшлі 1 красавіка ў Крамлёўскі Палац з'ездаў, каб разам з маладымі ўдзельнікамі конкурсу, сусветна вядомымі музыкантамі — членамі журы—раздзяліць радасць гэтага цудоўнага свята мастацтва.

На ўрачыстай цырымоніі адкрыцця Другога Міжнароднага конкурсу прысутнічалі таварышы **Ф. Р. Казлоў, А. М. Касыгін, А. І. Мікаян, Д. С. Палянскі, М. С. Хрушчоў, В. В. Грышын, П. Н. Дземічаў, Л. Ф. Ільічоў, В. І. Панамароў, А. Н. Шалепін.**

Адкрываючы ўрачысты сход і вітаючы ўдзельнікаў і гасцей конкурсу, міністр культуры СССР **К. А. Фурцава** гаворыць:

— Мы вельмі рады гэтай сустрэчы, яе высакароднай прычыне, мы з нецярпеннем чакалі яе і старанна рыхтаваліся да яе.

Наша сённяшняе ўрачыстае пасяджэнне, як і ўвесь конкурс, асветлена імем Пятра Ільіча Чайкоўскага. Нашы думкі зноў звернуты да гэтага геніяльнага рускага музыканта. Мы думаем аб прыгажосці і велічы яго мастацтва, поўнага любві да жыцця, да людзей. Створаныя ім творы настолькі глыбокія і цудоўныя, што кожнае новае пакаленне знаходзіць у іх свой сэнс і сваю прыгажосць. Мастак-гуманіст, верны прынцыпам рэалізму і народнасці, Чайкоўскі сцвярджаў сваім мастацтвам веліч чалавечага духу, веру ў жыццё, у дабро і прыгажосць. Якую б грань творчасці Чайкоўскага мы ні разглядалі, кампазітар заўсёды паўстае жывым, сучасным.

Больш месяца працягнецца ў Маскве музычны форум маладых выканаўцаў з розных краін. Няхай жа ў свеце гучаць чароўныя гукі музыкі, якія ўсталёўваюць радасць жыцця на зямлі, так цудоўна ўліваюцца ў агульную сімфонію барацьбы за мір, шчасце і дружбу паміж народамі!

Слова атрымлівае старшыня арганізацыйнага камітэта конкурсу імя Чайкоўскага кампазітар **Д. Д. Шастаковіч.**

Як музыкант я шчаслівы, як савецкі грамадзянін я ганаруся тым, што мая краіна склікала і сардэчна прымае ў сталіцы такі прадстаўнічы і паважаны сход музыкантаў, гаворыць ён. Як чалавек свайго веку я радуюся таму, што конкурс імя Чайкоўскага духам сваім і накіраванасцю сцвярджае высакароднейшыя ідэалы, блізкія ўсяму прагрэсіўнаму чалавецтву.

Мы павінны заўсёды памятаць не толькі аб эстэтычным, але і грамадскім значэнні музыкі. Я хачу сказаць гэта іменна сёння як пажаданне маладым таленавітым музыкантам, якія выходзяць на дарогу вялікага мастацтва.

Я жадаю вялікага творчага поспеху кожнаму ўдзельніку конкурсу! — закончыў сваю прамову Д. Шастаковіч.

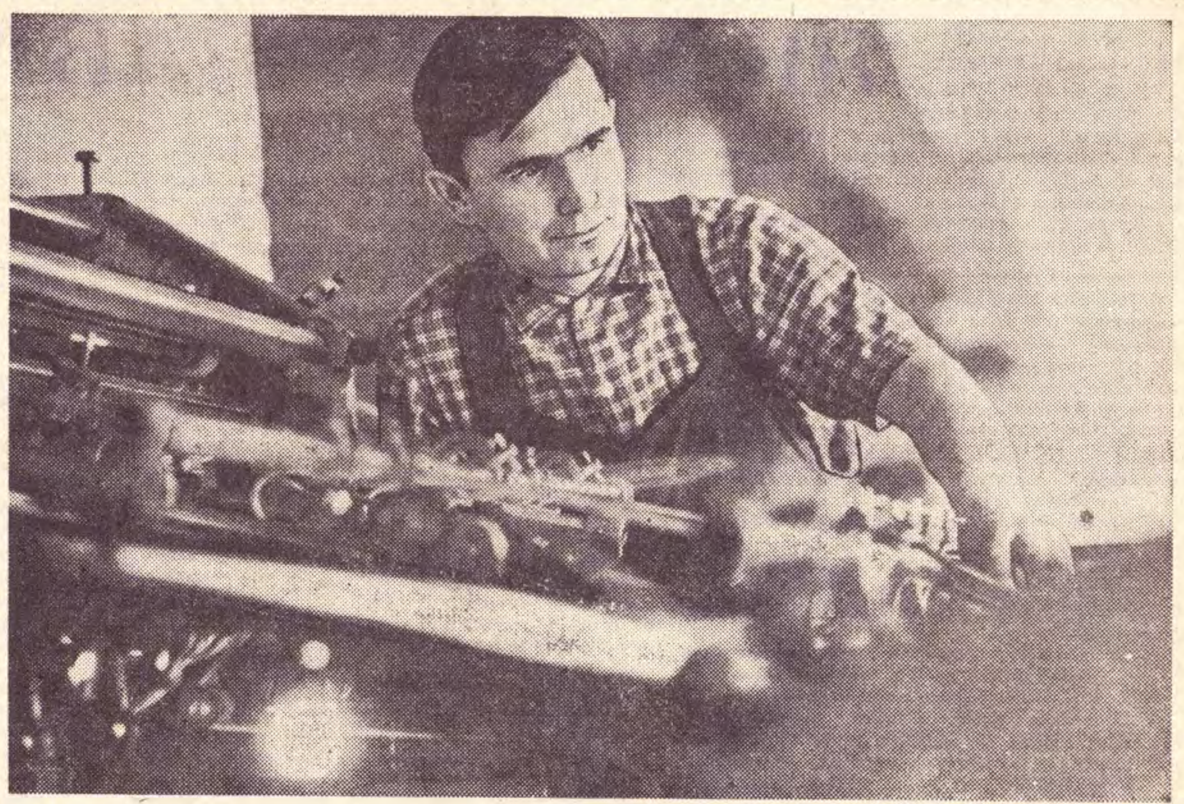
Сардэчна сустрэлі прысутныя выступленні членаў журы конкурсу прафесара Парыжскай кансерваторыі Марыса Марашаля і вядомага румынскага дырыжора Джорджэ Джаржэску.

У зале гучаць цёплыя словы прывітання маладым удзельнікам конкурсу. Іх прыслаў лаўрэат І Міжнароднага конкурсу імя П. І. Чайкоўскага Ван Кліберн, тэлеграму якога зачытаў член журы кампазітар **В. Власаў.**

II Міжнародны конкурс імя П. І. Чайкоўскага адкрыты! Прысутным быў паказан балет Чайкоўскага «Лебядзінае возера».

Узнагароджанне артыста

Народнага артыста СССР П. С. Малчанава добра ведаюць аматары тэатра нашай рэспублікі. Вобразы, створаныя артыстам, надоўга запамінаюцца гледачам. У сувязі з шасцідзесяцігоддзем з дня нараджэння і за заслугі ў развіцці савецкага тэатральнага мастацтва Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР П. С. Малчанаў узнагароджаны Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

У кніжцы не знойдзеш прозвішча чалавека, які яе друкаваў. А шкада. Колькі чытачоў і аўтараў сказалі б шчырае дзякуй друкару Мінскага паліграфічнага камбіната імя Якуба Коласа Івану Міляўскаму за яго цудоўную работу.

Фота **Ул. Крука.**

НА ПЯРЭДНІ РУБЕЖ!

АГУЛЬНЫ СХОД КІНАРАБОТНІКАЎ БЕЛАРУСІ

Якія задачы стаяць перад беларускімі кінематаграфістамі ў святле праграмы камуністычнага будаўніцтва ў нашай краіне, што неабходна зрабіць для таго, каб палепшыць выпуск новых кінафільмаў у рэспубліцы? Аб гэтым ішла прынцыповая размова на агульным сходзе кінаработнікаў Савецкай Беларусі. З дакладам «XXII з'езд КПСС і задачы далейшага развіцця беларускага савецкага кінамастацтва» выступіў старшыня аргбюро Саюза кінематаграфістаў БССР, народны артыст рэспублікі Ул. Корш-Саблін.

— Кінамастацтва заклікана быць, — гаворыць дакладчык, — крыніцай радасці і глыбокага натхнення для мільёнаў савецкіх людзей — будаўнікоў камунізма, яно павінна духоўна ўзбагачаць і выхоўваць чалавека.

За апошнія гады савецкая кінематаграфія дамаглася значных поспехаў. Многія яе творы атрымалі прызнанне савецкага народа, яны адзначаны высокімі ўзнагародамі на міжнародных кінафестывалях.

Што ж стварылі за апошні час беларускія кінематаграфісты? Летась на студыі «Беларусьфільм» у асноўным сіламі маладых рэжысёраў быў пастаўлен фільм «Апавяданні пра юнацтва», які з поспехам дэманстраваўся на экране. Малады рэжысёр В. Вінаградаў нядаўна зняў на сучасным матэрыяле фільм «Дзень, калі спаўняецца трыццаць год». Рэжысёр Л. Голуб заканчвае работу над фільмам «Вуліца малодшага сына».

Разам з тым, гаворыць дакладчык, у рабоце студыі «Беларусьфільм» у 1961 годзе былі прыкрыя памылкі і нават зрывы. Да іх у першую чаргу трэба аднесці няўдачу з пастаноўкай фільма «Нашчадкі Макара Маркаўца». Усіх хвалюе гэтая няўдача, бо гэты твор прысвячаўся жыццю рабочых Мінскага аўтазавода. Вінаватым у правале фільма, побач з аўтарам сцэнарыя М. Гарулёвым і рэжысёрам П. Васілеўскім, Ул. Корш-Саблін лічыць таксама і сябе як былога мастацкага кіраўніка студыі.

Студыя «Беларусьфільм» не мае цвёрдага і ідэйна накіраванага тэматычнага плана. Не вырашана сцэнарная праблема. Адчуваецца недахоп вопытных рэжысёраў.

Вялікую ўвагу дакладчык удзяліў узнятаму на IV пленуме аргкамітэта Саюза работнікаў кінематаграфіі СССР пытанню пра аддзяленне творчага працэсу ад вытворчасці. Нельга мірыцца, сцвярджае ён, з такім становішчам, калі напісанне літаратурнага і рэжысёрскага сцэнарыяў абумоўлівалася тэрмінамі выканання вытворчага плана кінастудый.

У калектыў студыі «Беларусьфільм», гаворыць далей Ул. Корш-Саблін, у апошні час улілося многа маладых творчых работнікаў — рэжысёраў, аператараў, мастакоў. З іх створана маладзёжнае аб'яднанне. Прыток маладых творчых сіл дае падставы спадзявацца, што студыя здолее рашуча палепшыць сваю дзейнасць. Трэба толькі ўважліва і клапатліва дапамагаць маладым кадрам і ўмела спалучаць іх работу з вопытам майстроў старэйшага пакалення.

Затым дакладчык прааналізаваў справы на студыі навукова-папулярных і хранікальна-дакументальных фільмаў. Гэтая студыя выпусціла летась нямала твораў, у якіх паказана і наша гісторыя і наш сучаснік — стваральнік камуністычнага грамадства. Сярод іх «Цытадэль славы», «Яны ідуць першымі», «Дачка партыі», «Маладыя кукурузаводы», «Кандрат Крапіва», «Песні Дзвіны» і інш. Шмат чаго ў гэтых фільмах своеасаблівага па задуме і вырашэнню, але ёсць многа і спрэчнага.

На студыі мелі месца і сур'ёзныя недахопы. Пацярпела няўдачу паўнаметражная шырокаэкранная карціна «Песні роднага краю», забракаваны і не выпушчаны на экраны кінафельетон «У палоне рэчаў». Хроніка не заўсёды бывае аператыўнай.

Далей дакладчык спыніўся на дзейнасці аргбюро Саюза кінематаграфістаў БССР. Пералічыўшы рад карысных мерапрыемстваў, якія ажыццявіла аргбюро, Ул. Корш-Саблін зрабіў самакрытычны вывад, што ўвогуле саюз яшчэ не стаў цэнтрам творчай думкі, не здолеў узначаліць прынцыповую і актыўную барацьбу за вырашэнне асноўных пытанняў кінамастацтва.

У заключэнне дакладчык заклікаў работнікаў беларускай кінематаграфіі адлюстроўваць у сваіх творах вялікія подзвігі нашых сучаснікаў, ствараць фільмы, якія б дапамагалі выхаванню працоўных у духу аддананасці ідэям марксізма-ленінізма.

Па дакладу разгарнуліся гарачыя спрэчкі, жывы абмен думкамі. Па-ранейшаму ўсіх хвалюе сцэнарная праблема. І гэта не выпадкова, бо ад якасці сцэнарыяў, ад самой кінадраматургіі перш за ўсё залежыць якасць, а значыць, і поспех новых фільмаў. Як жа абстаяць справы са сцэнарыямі на студыі «Беларусьфільм»? Пра гэта гаварыў начальнік сцэнарнага аддзела пісьменнік М. Лужанін.

— Толькі за апошнія шэсць месяцаў, — сказаў ён, — мы заключылі восем умоў з аўтарамі. На падставе гэтых умоў ужо чатыры сцэнарыі атрымалі сваё вытворчае жыццё.

Павінен сказаць, запэўняе М. Лужанін, што ў сучасны момант студыя забяспечана ў дастатковай колькасці літаратурным матэрыялам. Чакаем яшчэ цэлы рад новых сцэнарыяў. Але праца над сцэнарыямі патрабуе пастаянных кантактаў з рэжысёрамі. Няхай сцэнарый будзе і вельмі добры, але калі няма сапраўднага мастака-рэжысёра, дык усе намаганні зрабіць высокамастацкі фільм будуць марнымі. У нас не хапае кінарэжысёраў і з гэтай прычыны многія сцэнарыі ўсё яшчэ немагчыма запусціць у вытворчасць.

Варта падумаць і пра тое, гаворыць далей прамоўца, каб стварыць на студыі спецыяльны штат кінадраматургаў, якія б звярталіся да найбольш важных і актуальных тэм нашай сучаснасці.

Кінадраматургу і рэжысёру М. Фігуроўскаму не ўсё спадабалася ў прамове М. Лужаніна, ён зусім іншай думкі аб сцэнарных справах на студыі «Беларусьфільм». Паводле слоў М. Фігуроўскага, існуючая сістэма падрыхтоўкі сцэнарыяў будуецца ў нас на суцэльным самацёку, па прынцыпу: прынясуць сцэнарый — зрабілі фільм, не прынясуць — не зрабілі. А хіба можна лічыць нармальным тое, што кожны твор кінадраматургіі павінен зацвярджацца мноствам розных інстанцый перад тым, як яго запускаюць у вытворчасць? Але самае галоўнае —паспрабуй пасля гэтага знайдзі, хто адказвае за дакладнасць і якасць сцэнарыя? Ці не таму, што вельмі многія зацвярджалі сцэнарый «Нашчадкі Макара Маркаўца» і амаль ніхто не нёс за яго поўную адказнасць, мы так і не ўбачылі на экране карціны аб беларускім рабочым класе. У сувязі з гэтым, працягвае прамоўца, трэба ў першую чаргу павысіць адказнасць дырэкцыі кінастудыі за выпуск кінапрадукцыі.

М. Фігуроўскі прапануе перабудаваць работу сцэнарнага аддзела, дамагчыся такога становішча, каб той ці іншы яго рэдактар быў «прымацаваны» да канкрэтнага сцэнарыста і рэжысёра-пастаноўшчыка карціны. І ўжо ўсе яны разам павінны ўдзельнічаць ва ўсім творчым працэсе нараджэння будучага кінатвора. Іменна рэдактар стане не толькі дарадчыкам і сябрам рэжысёра, але і непасрэдным крытыкам яго работы. Пры такой пастаноўцы справы нашы творчыя планы будуць зусім рэальнымі і здзяйсняльнымі. Няма патрэбы, гаворыць М. Фігуроўскі, аддзяляць студыю ад фабрыкі, г. зн. творчы працэс ад вытворчага. Такое рашэнне было б дачасным і проста незразумелым.

К. Губарэвіч у сваім выступленні гаварыў пра апошнія работы Мінскай студыі навукова-папулярных і хранікальна-дакументальных фільмаў. Ён кінуў папрок у адрас Саюза работнікаў кінематаграфіі БССР, які ні разу не абмяркоўваў творчасць беларускіх дакументалістаў. У саюзе не праводзяцца грамадскія прагляды твораў дакументальнага кіно.

Далей прамоўца падрабязна спыняецца на паказаным удзельнікам сходу новым мастацкім фільме «Дзень, калі спаўняецца трыццаць год». К. Губарэвіча не задавальняе творчая канцэпцыя гэтага фільма, пабудаванага да таго ж па зададзенай схеме. Каштоўнасць гэтай карціны — толькі ў тым, што яна выявіла маладога здольнага рэжысёра В. Вінаградава.

Кінаартыст В. Паначэўны расказаў пра тыя цяжкасці, з якімі заўсёды сутыкаюцца маладыя выхаванцы Усесаюзнага дзяржаўнага інстытута кінематаграфіі, накіраваныя на работу ў Беларусь. Справа ў тым, што ім рэдка даецца магчымасць здымацца ў новых карцінах. У большасці нашы рэжысёры, калі падбіраюць здымачныя групы, арыентуюцца на маскоўскіх артыстаў, а маладых кінаакцёраў нашай рэспублікі не запрашаюць для выка-

(Заканчэнне на 2-й стар.).

II з'езд журналістаў Беларусі

Учора ў Мінску адбыўся II з'езд журналістаў Беларусі.

Дэлегаты з вялікім уздымам выбралі ганаровы прэзідыум з'езда ў складзе Прэзідыума ЦК КПСС.

Сакратар ЦК КПБ таварыш В. Ф. Шаура зачытаў прывітанне Цэнтральнага Камітэта КПБ з'езду беларускіх журналістаў.

З'езд абмеркаваў справаздачы праўлення Саюза журналістаў (дакладчык тав. Кляцкоў Ф. Я.) і рэвізійнай камісіі (дакладчык тав. Мінаў В. А.).

З прамовай на з'ездзе выступіў загадчык аддзела прапаганды і агітацыі ЦК КПБ таварыш М. Ф. Капіч.

У рабоце з'езда прынялі ўдзел сакратар праўлення Саюза журналістаў СССР таварыш Буркоў Б. С. і госці з раду братніх рэспублік.

Выбран новы састаў праўлення Саюза журналістаў БССР і рэвізійнай камісіі.

ЗАХАПЛЯЕМСЯ ГЕРАІЧНЫМІ СПРАВАМІ БЕЛАРУСКАГА НАРОДА

На працягу трох дзён у Мінску знаходзілася дэлегацыя работнікаў Міністэрства асветы і культуры Народнай Рэспублікі Балгарыі на чале з намеснікам міністра Мінча Чэрневым. Госці з Балгарыі знаёміліся з пастаноўкай прафесіянальна-тэхнічнай адукацыі ў навучальных установах горада і работай Міністэрства вышэйшай, сярэдняй спецыяльнай і прафесіянальнай адукацыі Беларусі. Перад ад'ездам у Ленінград Мінча Чэрнеў заявіў карэспандэнту БЕЛТА:

— Мы ў захапленні ад гасціннасці, аказанай нашай дэлегацыі ў Мінску. Тут мы здолелі пазнаёміцца з пастаноўкай прафесіянальна-тэхнічнай адукацыі і знайшлі многа новага і карыснага для нас.

Акрамя таго, мы пазнаёміліся з выдатнымі мясцінамі горада, з яго прыгожымі будынкамі, шырокімі вуліцамі і плошчамі. Мне, як інжынеру-будаўніку, сказаў Мінча Чэрнеў, спадабалася будова гарадскіх камунікацый і размяшчэнне плошчаў.

Знаёмячыся з экспанатамі музеяў, не можаш не захапляцца гераічнымі справамі беларускага народа. Пачуццё ўдзячнасці і павагі выклікае подзвіг брацкага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны, калі сотні тысяч беларускіх партызан змагаліся з гітлераўскімі акупантамі.

У заключэнне Мінча Чэрнеў пажадаў дружалюбнаму народу Беларусі вялікіх поспехаў у будаўніцтве камунізма.

Галоўны корпус Беларускага дзяржаўнага універсітэта імя Ул. І. Леніна.

Фота Ул. Крука.

Працягваем размову аб тэатральным мастацтве.
Аб тым, што перашкаджае творчаму росту маладых артыстаў, гаворыць у сваім артыкуле М. Казінін (Магілёўскі тэатр). Журналіст А. Гарэлік (Бабруйск) узнімае пытанні абслугоўвання сельскага гледача.
Наступнае слова — народнай артысткі СССР Л. Александроўскай.

ЯК У ЗАЧАРАВАНЫМ КОЛЕ

Я ўважліва сачу за гаворкай пра тэатральнае мастацтва, што ідзе на старонках газеты «Літаратура і мастацтва». Пошукі найлепшых шляхоў стварэння на сцэне яркіх і пераканаўчых вобразаў людзей асабліва цікавяць нас, акцёраў. Бо менавіта мы даносім да гледача ідэйны і мастацкі змест п'есы, нас бачыць глядач на сцэне, мы сваёй ігрой прымушаем яго хвалявацца, абурацца, перажываць, захапляцца, спрачацца, думаць...

А бывае — пакідаем гледача раўнадушным і абыякавым.

Калі такое здараецца, значыць штосьці намі недароблена, недагледжана, неадшліфавана, значыць мы дзесьці сфальшывілі, дапусцілі творчы брак.

Гэтае цяжкае і прыкрае пачуццё непаўнацэннасці зробленага добра знаёмае акцёрам і старэйшага, і малодшага пакаленняў.

Я — малады акцёр: у тэатры працую пяты год. Мае сябры па калектыву — Т. Панасюк, Э. Копычава, Г. Кузьменка, М. Беражной, М. Мацюшэўскі, І. Похіл, Л. Закашанскі, А. Горленка і іншыя і таго менш — па два-тры сезоны. Безумоўна ў нас узнікае шэраг пытанняў, якія глыбока хвалююць нас. Гэтымі хваляваннямі і хочацца падзяліцца з чытачамі газеты.

Мінуў той час, калі малады акцёр, стаўшы членам тэатральнага калектыву, гадамі чакаў ролі. Моладзі цяпер хутчэй даводзіцца скардзіцца зусім на адваротнае.

У сваім артыкуле, надрукаваным у газеце, народны артыст БССР Ц. Сяргейчык прыводзіў прыклад, калі аднаму з маладых акцёраў Тэатра імя Я. Коласа пашанцавала сыграць за два сезоны аж шаснаццаць роляў. Прызнаюся, калі я чытаў адпаведнае месца артыкула, мяне дужа здзівіла гэтае слова — **пашанцавала**, напісанае рукой вопытнага, сталага майстра нашай сцэны. Мы надзвычай добра ведаем, што азначае гэтае **пашанцавала**. Тут мы хутчэй пагодзімся з думкай артыста Гомельскага абласнога драматычнага тэатра Р. Суворава, які пісаў, што «непасільная праца ніколі не прыводзіць да гарманічнага развіцця арганізма». А што шаснаццаць роляў за два сезоны праца яўна непасільная, Ц. Сяргейчыку, напэўна вядома лепш, чым нам.

Гэта зусім не значыць, што я і мае сябры шукаем на сцэне лёгкага хлеба. Але ўсё ж такая колькасць роляў — ненармальная з'ява.

Мне ўспамінаюцца гады вучобы ў Мінскім тэатральна-мастацкім інстытуце. Часта гэты напамінак выклікае адчуванне горычы. Як непадобна тое, што было ў сценах інстытута з тым, што сустракае выпускніка ў сценах тэатра!

У інстытуце — прыгожыя, узнёслыя і правільныя словы аб мастацтве, аб высокім прызначэнні акцёра, аб яго цяжкай, складанай, але затое высакароднай і пачэснай працы. Дыпломны спектакль рыхтуецца паўгода, а часам і цэлы год.

І вось выпускнік інстытута прыходзіць у тэатр, прыходзіць з самымі лепшымі намерамі — служыць вялікай справе мастацтва. Маладому акцёру даюць ролю, якую трэба падрыхтаваць за... адзін-паўтара месяца! А тут яшчэ падкінуць адзін-два ўводы! І ад самых лепшых намераў не застаецца і следу. Калі ж акцёр пачне спасылацца на тое, што ў інстытуце, маўляў, гэтаму не вучылі, яму заяўляюць: «Пакіньце філасофстваваць! Трэба выконваць фінансавы план! Вось так!»

І калі вопытны акцёр за паўтара месяца яшчэ сёе-тое можа зрабіць, хаця б толькі магчымае, не кажучы ўжо аб тым, каб поўнасцю знайсці сябе ў ролі, дык малады, як правіла, губляецца і не робіць нават таго, што можна было б. І так на працягу першага сезона, потым другога, трэцяга і г. д. Даводзіцца адразу, у самым пачатку творчага шляху, іграць дваццаць пяць, а ў часе гастролей і ўсе трыццаць спектакляў у месяц. Асабліва цяжкае становішча ў абласных тэатрах, дзе палова спектакляў — выязныя. Вось і ўявіце сабе рабочы дзень акцёра. Далёка пасля поўначы вяртаецца ён з дарогі, у 11 раніцы спяшаецца на рэпетыцыю, а ў 4—5 гадзін вечара зноў збіраецца куды-небудзь ехаць. Не застаецца часу нават для работы над роллю. А калі ж працаваць над сабой, калі ж вывучаць жыццё і людзей, чытаць кнігі, наведваць кіно і канцэрты?

Многія з маладых акцёраў, у прыватнасці, некаторыя з маіх сяброў, не маюць спецыяльнай сцэнічнай адукацыі. У абласных тэатрах гэта з'ява не рэдкая. Ім асабліва патрэбна сістэматычная праца над сабой, павышэнне спецыяльных ведаў. У нашым тэатры ў пачатку сезона былі намеры вучыць моладзь. Былі нават складзены неблагія планы заняткаў па сцэнічнаму майстэрству, выразнасці мовы і г. д. Ёсць у нашым калектыве і людзі, якія б маглі многае перадаць моладзі. План, паўтараем, быў неблагі, але ён застаўся толькі на паперы. То неадкладны ўвод, то выклік на тэрміновую рэпетыцыю, потым надзвычай хуткая падрыхтоўка да зімовых канікулаў школьнікаў спектакля-казкі «Вялікі чараўнік», у якім пераважна была занята моладзь, — і ніводных заняткаў так і не адбылося.

Хутчэй выпусціць спектакль — інакш пагражае невыкананне фінансавага плана! Да чаго звычайна прыводзіць такая практыка? Акцёр падрыхтаваў ролю. Спектакль карыстаецца поспехам — гэта значыць, прыносіць поўныя зборы. І тады пачынаецца бяздумная пагоня за «капейкай». Спектакль ідзе амаль кожны дзень, месяц, другі, трэці, накшталт таго, як круціцца зайграная пласцінка, — ідзе да таго часу, пакуль не перастае збіраць поўную залу. Да 44 гадавіны Вялікага Кастрычніка намі быў падрыхтаваны спектакль «Сяржант міліцыі». Спектакль спадабаўся магілёўскаму гледачу. І вось вынік: менш чым за тры месяцы — лістапад, снежань, студзень — ён быў паказаны амаль восемдзесят разоў! Як можна ў такім становішчы захаваць беражлівыя адносіны да ролі, асабліва маладому акцёру? Міжволі ператураешся ў робата, у механічнага выканаўцу, нягледзячы на вялікае жаданне ўтрымацца на ўзроўні творчасці.

Аб спецыфічных умовах працы «перыферыйнага» акцёра слушна і падрабязна гаварыў у сваім артыкуле Б. Бур'ян. Любой цаной выканаць фінансавы план — вось тое адзінае, чым заклапочаны абласны тэатр. Нельга не пагадзіцца, што ў такіх умовах немагчыма гаварыць пра пошукі тэатрам і яго акцёрамі ўласнага почырку, арыгінальных мастацкіх вырашэнняў.

Дарэчы, пра творчае аблічча тэатра. Кажуць, што аблічча тэатра — яго рэпертуар. Як жа вымушаны падыходзіць да рэпертуару кіраўнікі абласных тэатраў? Падыход надзвычай просты. Справа зводзіцца да наступнага. Складаных, глыбокіх па думцы п'ес ставіць на абласной сцэне нельга. Чаму? Ды таму, што будзе пустая зала і пустая... каса. Значыць, трэба брацца за «Сяржанта міліцыі»: тут поспех забяспечаны і грошы — таксама.

Калісьці В. Бялінскі гаварыў, што ў Маскве існуюць два універсітэты. Адзін — на Махавой, дзе студэнты ледзь не пад прымусам вымушаны слухаць нудныя лекцыі і вучыцца. І ёсць другі універсітэт — Малы тэатр, універсітэт вялікіх ідэй, праўды, прыгажосці, чалавечнасці.

Вось якое прызначэнне тэатра! Гэта не месца, дзе можна прыемна правесці вольны вечар. Тэатр — гэта настаўнік і, калі хочаце, заканадаўца маралі. На вялікі жаль, мы часам прыніжаем ролю тэатральнага мастацтва. І на справе рыхтаваць даводзіцца той спектакль, які прынясе грошы, які дапаможа выканаць фінансавы план.

За час працы ў Магілёўскім тэатры я сыграў больш дваццаці малых і вялікіх роляў. Сярод іх — толькі дзве ў спектаклях айчыннай і замежнай класікі. Гэта былі — «Без віны вінаватыя» А. Астроўскага і «Утаймаванне сваволыніцы» В. Шэкспіра. Спектаклі гэтыя прайшлі на нашай сцэне нешта каля дзесятка разоў, у той час як «Сяржант міліцыі» — больш сотні разоў! Чаму? Прычына зноў тая ж. «Утаймаванне сваволыніцы»—спектакль складаны, у ім занята амаль уся трупа тэатра, значыць, паралельных спектакляў не дасі. А фінансавы план націскае. Значыць — выручай, таварыш «Сяржант міліцыі»! І «Сяржант» круціцца, як вуж на патэльні.

Пагоня за выкананнем фінансавага плана прыводзіць да таго, што тэатр не вядзе за сабой публіку, а падладжваецца пад густы гледача, часам далёка непатрабавальныя. І таму не дзіўна, што можна пачуць папрокі ў адрас акцёраў: яны, маўляў, іграюць «на гледача», спадзяюцца на чыста знешні эфект.

Каго вінаваціць? Кіраўніцтва тэатра? Думаецца, што не. Яго таксама трэба зразумець. Акцёр павінен атрымліваць зарплату? Павінен. Значыць, трэба выконваць фінплан.

Нас, маладых акцёраў, такое становішча асабліва хвалюе і насцярожвае. За некалькі гадоў такой працы акцёр паступова прызвычайваецца да таго, што ў кожнай (або амаль у кожнай) выкананай ім ролі ёсць сляды незавершанасці, паспешлівасці. Ён прызвычайваецца да думкі, што так і трэба, што інакш і працаваць нельга. А гэта ўжо самае страшнае. Гэта вядзе да рамесніцтва, да пагібелі творчасці.

Абласному тэатру патрэбна грашовая дапамога. Гэта — жыццёвая неабходнасць. Без яе нельга гаварыць аб творчым росце і станаўленні абласнога тэатра. Гэтую думку ўжо выказваў Б. Бур'ян, расказваючы пра становішча Брэсцкага тэатра. Гэтай думкі прытрымліваемся і мы, работнікі Магілёўскага абласнога тэатра. Гэтым жа, безумоўна, заклапочаны і іншыя абласныя тэатры рэспублікі.

Тэатр будзе жыць. Ні кіно, ні тэлебачанне ніколі не заменяць сабой жывога кантакту паміж акцёрам і гледачом. Толькі для гэтага тэатру патрэбна ўвага і дапамога.

М. КАЗІНІН,
акцёр Магілёўскага абласнога драматычнага тэатра.

Летам мінулага года быў праведзены конкурс маладых выканаўцаў музычных вучылішчаў Беларусі, на якім адно з першых месц заняў студэнт вакальнага аддзялення Гомельскага музычнага вучылішча імя Н. Сакалоўскага А. Калеснічэнка.

Нядаўна фотакарэспандэнт А. Сасіноўскі пабываў у вучылішчы і зняў А. Калеснічэнку ў той час, калі ён са сваім педагогам І. Працэнкам рыхтаваў новую музычную праграму.

КОЖНАЙ ВОБЛАСЦІ — ПЕРАСОЎНЫ ТЭАТР

У Бабруйску вось ужо шосты год працуе адзіны ў рэспубліцы калгасна-саўгасны перасоўны драматычны тэатр. Тэатр гэты — самы малады. Але яго добра ведаюць гледачы Бабруйска, Светлагорска, Салігорска. Ён пабываў у многіх гарадах і раённых цэнтрах, у калгасных і саўгасных вёсках. Толькі летась спектаклі тэатра прагледзела 180 тысяч гледачоў. З 470 спектакляў 364 былі пастаўлены ў вёсцы.

Мне давялося бачыць некаторыя спектаклі тэатра не толькі на яго асноўнай базе ў Бабруйску, а і на клубных сцэнах калгасаў і саўгасаў, гутарыць з многімі гледачамі. І заўсёды адчувалася, што тэатр гэты любяць у вёсцы. І вельмі любяць.

Сёлета па прапанове слухачоў у калгасным універсітэце культуры сельгасарцелі «Перамога» была запланавана лекцыя аб тэатральным мастацтве. Калгаснікі да гэтага прагледзелі многія спектаклі Бабруйскага тэатра. І калі па іх просьбе група вядучых артыстаў прыехала на заняткі універсітэта культуры, у глядзельнай зале клуба сабралася столькі слухачоў, што, як кажуць, і яблыку не было дзе ўпасці.

Калгаснікі з выключнай увагай слухалі лекцыю аб савецкім тэатры, з якой выступіла артыстка Т. Бандарчык. А затым прагледзелі сцэны са спектакляў М. Горкага «Ягор Булычоў і іншыя» і М. Заруднага «Антэй» у выкананні заслужанага артыста БССР Лаўрова, артыстаў Масцерава, Мацкевіч, Агаркавай, Федчанка і іншых.

А потым даяркі, пастухі, буракаводы, кукурузаводы, механізатары ўсхвалявана, са шчырай любоўю і зацікаўленасцю абмяркоўвалі тое, што чулі і бачылі. У іх выказваннях адчувалася вялікая прага да тэатральнага мастацтва. Яны шкадавалі, што тэатр бывае тут рэдка. Калгаснікі мелі рацыю. Аднак вёсак многа. А перасоўны тэатр адзіны ў рэспубліцы. Праўда, абласныя і рэспубліканскія тэатры робяць эпізадычныя выезды. Але ж яны звычайна выступаюць толькі ў раённых цэнтрах, бо выезд у вёску для іх нерэнтабельны.

Таму, здаецца, наспела пытанне арганізаваць, па прыкладу Бабруйскага, перасоўныя калгасна-саўгасныя тэатры і ў іншых гарадах (можна іх назваць і інакш). У рэспубліцы да Вялікай Айчыннай вайны было некалькі такіх тэатраў і яны карысталіся вялікім поспехам.

Некаторыя могуць сказаць: навошта ісці па гэтаму шляху, трэба больш арганізаваць народных тэатраў.

Ніхто гэтага не адмаўляе. Але памяркуем. У Бабруйску цяпер працуюць два народныя тэатры. Яны маюць цікавы рэпертуар. Артысты ў гэтых тэатрах: слесары, сталяры, рабочыя, настаўнікі... Усе яны працуюць на прадпрыемствах, ва ўстановах. І толькі як аматары вольны час аддаюць тэатру. Такія тэатры трымаюцца выключна на энтузіязме іх удзельнікаў і нават пры ўсім жаданні яны не здолеюць часта выязджаць у калгасы і саўгасы.

Калі б у кожнай вобласці працаваў адзін ці два калгасна-саўгасныя перасоўныя тэатры, накшталт Бабруйскага, працаўнікі вёскі толькі б шчыра дзякавалі за гэта. Спектаклі такога тэатра на вёсцы карыстаюцца не меншым поспехам, чым выступленні гастралёраў з вобласці ці сталіцы рэспублікі. Сталічныя тэатры, відаць, менш прыстасаваны да выступленняў на вёсцы, чым, напрыклад, тэатр «на колах», якім з'яўляецца Бабруйскі. Ён мае разборныя сцэны, дэкарацыі і іншае абсталяванне, якое можна хутка і лёгка ўстанавіць не толькі на сцэне раённага Дома культуры, але і ў калгасным клубе.

А як жа зрабіць, каб нашых вядомых і паважаных артыстаў сталічных тэатраў добра ведалі і бачылі на сваіх сцэнах калгаснікі, рабочыя саўгасаў? Мне здаецца, што дзеля гэтага трэба практыкаваць іх выступленні ў спектаклях перасоўных тэатраў. Чаму б, напрыклад, Ул. Дзядзюшку з Мінска або Ф. Шмакаву з Віцебска не ўключыцца ў адну з паездак Бабруйскага тэатра?

І яшчэ.

У адказ на заклік партыі ў вёску едуць інжынеры, тэхнікі, партыйныя і савецкія работнікі. Тут застаецца працаваць моладзь, выпускнікі дзесяцігодак, працуюць завочнікі сярэдніх і вышэйшых навучальных устаноў. Але паспрабуйце знайсці дзе-небудзь кіраўніка мастацкай самадзейнасці ў калгасным клубе з вышэйшай адукацыяй, скажам, з тэатральнага інстытута. У Бабруйскім раёне такіх людзей няма. Няма іх нават і з сярэдняй спецыяльнай адукацыяй. А моладзі здольнай, таленавітай вельмі многа. Хто ж дапаможа ёй? Зноў жа, пакуль на пастаянную работу ў вёску не едуць спецыялісты, маглі б дапамагчы перасоўнікі. Хочацца прывесці прыклад з таго ж калгаса «Перамога».

Яшчэ летась даяркі ўзнялі перад праўленнем пытанне аб арганізацыі драматычнага гуртка.

— Я не супраць, — гаварыў старшыня. — Вельмі добрая справа. Але хто ж кіраваць будзе?

— Давайце папросім дапамогі ў Бабруйскага тэатра, — прапанавалі камсамольцы.

Там пайшлі насустрач, падтрымалі ініцыятыву. Калектыў тэатра вырашыў стварыць у гэтым калгасе «тэатр-спадарожнік», які б на клубнай сцэне паўтараў спектаклі прафесіяналаў.

Кіраваць «тэатрам-спадарожнікам» узялася старэйшая артыстка Тацяна Андрэеўна Бандарчык. Удзельнікамі калгаснага тэатра сталі даглядчык кароў Васіль Шкрадзюк, даярка— былая дзесяцікласніца Л. Смак, маладая калгасніца В. Шкрадзюк, механізатар, сакратар камсамольскай арганізацыі М. Шкрадзюк і іншыя. Вырашылі паставіць спектакль «Лявоніха на арбіце» А. Макаёнка. У многіх з выканаўцаў раскрыўся пэўны талент. Яны любяць тэатр, усведамляюць яго прызначэнне і выхаваўчую ролю.

Мяркуе арганізаваць такі тэатр і моладзь калгаса «Гігант», дзе хутка будзе здадзен у эксплуатацыю клуб з вялікай глядзельнай залай і ўсімі іншымі выгодамі.

Калі б кожны прафесіянальны тэатральны калектыў арганізаваў на вёсцы хоць па аднаму тэатру-спадарожніку, як гэта зрабіў Бабруйскі тэатр, карысць была б вельмі вялікая.

Мастацтва з кожным днём усё больш становіцца крыніцай радасці, узбагачае духоўнымі скарбамі чалавека — будаўніка камунізма. Жыццё патрабуе лепш задавальняць эстэтычныя патрэбы нашага сельскага гледача.

А. ГАРЭЛІК.

Бабруйск.

Добрая кніга трапіла дзяўчатам з Мазырскай вышывальнай фабрыкі Тамары Куцеевай і Ніне Дзеравянка. Значыць, чытаць яе будуць усёй брыгадай. Бо брыгада ж у іх — камуністычная!

Фота А. САСІНОЎСКАГА.

СОРАК ПЯЦЬ СПЕКТАКЛЯЎ

Калектыў Пінскага народнага тэатра паказаў працоўным горада сваю новую работу — драму К. Фіна «Затрыманы на вуліцы». Галоўныя ролі выконвалі работніца фабрыкі мастацкіх вырабаў, артыстка народнага тэатра Н. Нікольская, служачы Пінскага аэрапорта Н. Болтнеў, майстар швейнага цэха гарпрамкамбіната О. Куніца, студэнт гідрамеліярацыйнага тэхнікума, артыст народнага тэатра М. Еўдасін і іншыя. Рэжысёр спектакля — заслужаны дзеяч культуры БССР І. Сакольскі.

Прэм'ера прайшла з вялікім поспехам.

У гэтым сезоне артысты народнага тэатра паказалі ўжо гледачам спектаклі: «Сады цвітуць» па п'есе В. Маса і Н. Кулічэнкі і «Вечар беларускіх вадэвіляў».

Народны тэатр 45 разоў у гэтым сезоне выступаў на сцэнах калгасных, сельскіх клубаў і дамоў культуры Пінскага, Іванаўскага, Столінскага, Драгічынскага і Лагішынскага раёнаў.

Цяпер калектыў народнага тэатра рыхтуе да пастаноўкі камедыю Д. Угрумава «Чамадан з наклейкай».

СУСТРЭЧА З МАСТАКАМІ

Работнікі Палаца культуры прафсаюзаў сталіцы арганізавалі сустрэчу рабочай моладзі з мастакамі. Сярод гасцей — мастацтвазнаўца П. Нікіфараў, карыкатурыст В. Ціхановіч, народныя мастакі БССР З. Азгур, А. Марыкс, графік М. Гуціеў і інш.

Вечар адкрыў З. Азгур. Затым П. Нікіфараў расказаў аб развіцці беларускага савецкага мастацтва. Я. Зайцаў падзяліўся з прысутнымі сваімі творчымі задумамі. Мастакі адказалі на шматлікія пытанні.

Затым быў паказан дакументальны кінафільм «Мастак і час».

СЕМІНАР САМАДЗЕЙНЫХ МАЙСТРОЎ

Маладзечанскі дом народнай творчасці правёў куставы семінар самадзейных мастакоў. У рабоце яго прынялі ўдзел 35 чалавек.

Удзельнікі семінара праслухалі лекцыю па гісторыі мастацтва, правялі практычныя заняткі па малюнку і кампазіцыі, наведалі пастаянна дзеючую выстаўку работ самадзейных і прафесіянальных майстроў.

У заключэнне семінара адбылася канферэнцыя, на якой выступілі самадзейныя мастакі Н. Шчаўканогаў, П. Герасіменка, Н. Шостак і інш. Яны падзяліліся вопытам работы, расказалі аб творчых планах на будучае.

ПАДАРУНАК КОБРЫНЦАМ

Днямі ў Кобрыне адбылося ўрачыстае адкрыццё новага памяшкання раённага Дома культуры. У ім — глядзельная зала на 450 месц, прасторныя фае, вестыбюль, пакоі для заняткаў гурткоў мастацкай самадзейнасці.

На сцэне Дома культуры выступіў Брэсцкі драматычны тэатр імя ЛКСМБ і паказаў п'есу «Сэрца Афрыкі».

Новы будынак Дома культуры — выдатны падарунак жыхарам Кобрына.

Падзеі, факты, навіны

△ Дзіцячыя бібліятэкі сталіцы рыхтуюцца да 40-годдзя піянерскай арганізацыі імя Ул. І. Леніна. Культасветработнікі намецілі рад цікавых мерапрыемстваў, сярод якіх — агляды літаратуры, гутаркі, сустрэчы з пісьменнікамі, старымі бальшавікамі.

Савецкі райком камсамола і дзіцячая бібліятэка № 2 у гарадскіх кінатэатрах «Зорка», «Мір» і «Вымпел» арганізавалі правядзенне кінаранішнікаў. Тэмы ранішнікаў разнастайныя — «Бяры з камуністаў прыклад», «Камсамолу — старэйшаму брату піянерскае прывітанне», «Вобразы піянераў-герояў у творах беларускіх пісьменнікаў» і іншыя. Затым будуць дэманстравацца фільмы.

△ У гасцях у рабочых і інжынераў завода «Гомсельмаш» пабывалі бранскія артысты. У заводскім Палацы культуры яны наладзілі эстрадны канцэрт «Вясёлы вечар». Перад камбайнабудаўнікамі выступілі П. Святлоў і С. Грыгаран (гумар, музычныя фельетоны, пароды), выканаўца рускіх народных і жартоўных песень Г. Рабцава, артысты А. Бармінаў (балалайка), А. Сфаэла і І. Міхайлаў (характарныя жартоўныя танцы) і іншыя.

НА ПЯРЭДНІ РУБЕЖ!

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

нання роляў. Прамоўца прапануе павялічыць акцёрскі штат на студыі да 25—30 чалавек і адкрыць тэатр кінаакцёра.

Размову пра творчую моладзь працягвалі нядаўнія выпускнікі Інстытута кінематаграфіі, рэжысёры Ул. Бычкоў, Р. Віктараў і В. Тураў. Яны гаварылі пра тое, што нельга ставіць мастацтва ў простую залежнасць ад вытворчага плана, трэба больш шукаць, эксперыментаваць. На іх думку, прапанова М. Фігуроўскага аб перабудове работы сцэнарнага аддзела заслугоўвае ўвагі. Гаворка ідзе не пра тое, каб ліквідаваць гэты аддзел і такім чынам пазбавіцца ад рэдактараў, а перш за ўсё пра тое, каб павысіць патрабавальнасць да рэдактуры.

— Калі мы будзем працаваць у цеснай садружнасці з рэдактарамі сцэнарнага аддзела, — сказаў Р. Віктараў, — і аднолькава разам будзем адказваць за ўсю работу над новымі кінатворамі, дык гэта толькі прынясе карысць справе. Рэдактар стане маім першым сябрам, літаратурным кансультантам, ён установіць кантакты з кінадраматургамі, пісьменнікамі, будзе ведаць наперад пра іх творчыя задумы, пазнаёміць з імі і мяне.

Р. Віктараў у некалькіх словах закрануў задачы маладзёжнага аб'яднання, створанага на студыі «Беларусьфільм». Трэба спадзявацца, сказаў ён, што згуртаванне маладых творчых сіл дасць станоўчыя вынікі і дапаможа выйсці з таго становішча, у якім апынулася наша студыя.

В. Тураў з хваляваннем гаварыў пра цяжкасці, якія ён сустрэў у пачатку сваёй творчай працы. Прамоўца крытыкаваў мастацкі савет студыі, які замест таго, каб неяк падтрымаць маладога рэжысёра ў яго задумах, часта навязвае яму волю і жаданне членаў савета, аж да падбору выканаўцаў на асобныя ролі. І пасля гэтага, зазначае В. Тураў, мяне ж і абвінавачваюць ва ўсіх грахах, лаюць за недаробкі і недахопы, у той час як я па сутнасці мала маю да іх дачынення. За тры гады работы на Беларускай студыі, сказаў прамоўца, я яшчэ ні разу не здымаў на кінаплёнку тое, што мяне асабіста хвалюе, што мне блізка і дорага як мастаку. У заключэнне свайго выступлення В. Тураў патрабуе звярнуць увагу на нашых маладых кінаакцёраў. Магчыма, варта прымацаваць іх часова да Мінскай тэлестудыі, дзе ёсць разгорнуты план пастановак, пакуль кінастудыя ўвойдзе ў нармальную творчую каляіну і зможа сама шырока прыцягваць акцёрскую моладзь да ўдзелу ў стварэнні кінакарцін.

Рэжысёр Мінскай студыі навукова-папулярных і хранікальна-дакументальных фільмаў Ул. Стральцоў крытыкаваў работу Саюза кінематаграфістаў БССР за тое, што ён яшчэ не стаў сапраўды творчай арганізацыяй. Ні разу яшчэ нашы кінаработнікі не збіраліся разам, каб абмеркаваць сцэнарый або новыя беларускія кінафільмы. А вазьміце, напрыклад, нашу студыю, гаворыць Ул. Стральцоў, у яе ж рабоце ёсць нямала цяжкасцей. Чаму ж нельга пра гэта пагаварыць на аргбюро саюза? Чаму б не наладзіць дыскусію аб выпушчаных творах дакументальнага кіно, новых нарысах і часопісах, сярод якіх ёсць добрыя і слабыя работы? Гэта вельмі неабходна і важна для нас, творчых работнікаў, якія не хочуць ісці пратаптанымі сцежкамі ў мастацтве, а імкнуцца шукаць новыя формы ўвасаблення на экране нашай сучаснасці.

Цяпер усё больш настойліва ўзнімаецца пытанне аб аддзяленні творчага працэсу выпуску кінафільмаў ад вытворчага, працягвае Ул. Стральцоў. У гэтым ёсць пэўнае рацыянальнае зерне. Калі, напрыклад, будзе існаваць творчая студыя незалежна ад кінафабрыкі, дык рэжысёр зможа ў спакойнай абстаноўцы адрэпеціраваць з выканаўцамі ўвесь твор, а пасля гэтага прыйсці ў кіназдымачныя майстэрні і зняць за месяц ці паўтара ўвесь фільм на плёнку. Апроч таго, кінатэхніка не будзе распыляцца па студыях, яна сканцэнтруецца на адной, добра забяспечанай і абсталяванай кінафабрыцы, дзе будзе магчымасць здымаць фільмы шырокага фармату, з аб'ёмным гукам і г. д.

Працягваючы размову аб дзейнасці Саюза работнікаў кінематаграфіі БССР, крытык, кандыдат філасофскіх навук Ф. Бондарава адзначыла, што дакладчык мала расказаў аб рабоце гэтай творчай арганізацыі. Створаны чатыры гады назад гэты саюз амаль не ўмешваецца ў творчае жыццё яго членаў, не ўплывае на іх работу і не думае над тым, каб агульнымі сіламі ўзняць беларускае савецкае кінамастацтва на большую вышыню. Чым жа займаецца саюз? У асноўным арганізоўвае прагляды кінакарцін, зрэдку праводзіць лекцыі па прапагандзе нашага кінамастацтва, але пакуль толькі ў Мінску, а не ў абласцях, дзе народ у гэтых лекцыях мае значна большую патрэбу.

Ф. Бондарава лічыць, у процівагу папярэднім прамоўцам, што нельга адлучаць творчы працэс кіно ад яго вытворчасці.

— За апошнія дзесяць год колькасць выпушчаных савецкіх кінафільмаў вырасла ў дваццаць разоў, а выпуск карцін па саюзных рэспубліках — у трыццаць разоў, — сказаў у сваім выступленні наш госць, рэктар Усесаюзнага дзяржаўнага інстытута кінематаграфіі А. Грошаў. — Такі рост кінавытворчасці ў нашай краіне дазволіў уцягнуць у яго многа новых творчых работнікаў. Выяўлены маладыя таленавітыя кадры. Разам з тым у масавую кінавытворчасць «прыплылі» людзі менш таленавітыя, а то і проста з пасрэднымі дадзенымі. Таму на нашых экранах, побач з выдатнымі творамі, многа паяўляецца шэрых, нецікавых фільмаў. Вось чаму цяпер ставіцца пытанне не аб далейшым пашырэнні кінавытворчасці, а аб тым, каб дамагчыся яе больш высокага ідэйна-мастацкага ўзроўню. Аб гэтым, дарэчы, ішла гаворка на IV пленуме Саюза работнікаў кінематаграфіі СССР.

Да работы на нацыянальных студыях, у тым ліку і беларускай, прыцягнута цяпер вялікая група творчай моладзі — выпускнікоў Інстытута кінематаграфіі. Да творчых пачынанняў маладых рэжысёраў, акцёраў і аператараў трэба ўважліва ставіцца, усяляк падтрымліваць іх добрыя задумы. Прамоўца не падтрымаў прапановы М. Фігуроўскага, лічачы, што калі ліквідаваць сцэнарны аддзел і арганізаваць справу так, каб сцэнарыст і рэжысёр працавалі ў творчай садружнасці, дык гэта паставіць першага ў залежнасць ад другога. Тады не будзе прафесіянальных сцэнарыстаў, якіх мы павінны выхоўваць.

З вялікай увагай была выслухана прамова міністра культуры БССР Р. Я. Кісялёва.

— У дні ўсенароднага палітычнага і працоўнага ўздыму ў нашай краіне, — сказаў ён, — усе работнікі культуры, у тым ліку і кінематаграфісты павінны выйсці на пярэдні рубеж камуністычнага будаўніцтва. Нашы работнікі літаратуры і мастацтва яшчэ ў вялікім даўгу перад народам, які чакае высокамастацкіх твораў аб героях-сучасніках.

Р. Кісялёў гаворыць, што калектывы студыі «Беларусьфільм» і Мінскай студыі навукова-папулярных і хранікальна-дакументальных фільмаў усё яшчэ не зрабілі адпаведных вывадаў з той крытыкі ў адрас беларускіх кінематаграфістаў, якая была выказана ў дакладзе К. Т. Мазурава на XXV з'ездзе Кампартыі Беларусі. У 1961 годзе наша студыя «Беларусьфільм» не выпусціла такіх работ, якія б вылучылі яе ў лік перадавых кінастудый Савецкага Саюза. Больш таго, былі дапушчаны сур'ёзныя зрывы ў рабоце, у прыватнасці, пры выпуску карціны «Нашчадкі Макара Маркаўца». Ёсць недахопы і ў дзейнасці студыі навукова-папулярных і хранікальна-дакументальных фільмаў. Сёлета гэтай студыі трэба стварыць вялікую работу «Беларусь на ўздыме пасля рашэнняў XXII з'езда КПСС» — фільм, у якім павінна быць адлюстравана барацьба беларускага народа за выкананне гістарычных планаў пабудовы камунізма.

Р. Кісялёў адзначае некаторае ажыўленне ў рабоце студыі «Беларусьфільм» у сувязі з прыходам новага кіраўніцтва і прытокам маладых творчых работнікаў. Творчае аблічча кінамастацтва вызначаюць карціны на сучасныя тэмы аб людзях сённяшняга дня. Паказаць чалавека — будаўніка камуністычнага грамадства — вось генеральная лінія развіцця савецкай, у тым ліку беларускай кінематаграфіі. Калектыў нашай студыі павінен адлюстроўваць на кінаэкране вобразы рабочага класа, калгаснага сялянства, вучоных, будаўнікоў, якія сваёй працай будуюць камунізм.

У спрэчках таксама выступілі аператар Ул. Акуліч, гукааператар К. Бак, нашы госці з Кіеўскай кінастудыі імя А. Даўжэнкі — рэжысёр А. Швачко і аператар М. Топчый, член мастацкага савета «Масфільма» І. Маневіч і рэжысёр той жа студыі М. Швейцар.

Удзельнікі сходу прынялі рэзалюцыю, якая вызначае мерапрыемствы па ўздыму беларускага савецкага кінамастацтва.

ДА 80-ГОДДЗЯ З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ ЯНКІ КУПАЛЫ І ЯКУБА КОЛАСА

Першыя водгукі на Украіне

Кнігі Якуба Коласа «Другое чытанне для дзяцей беларусаў» і «Песні жальбы» адразу пасля выхаду з друку выклікалі даволі ажыўленыя водгукі на Украіне.

Вялікую цікавасць маюць дзве бібліяграфічныя нататкі-рэцэнзіі, надрукаваныя ў часопісе «Українська хата».

Варта перш за ўсё адзначыць, што ўкраінскаму літаратуразнаўству Я. Колас быў ужо вядомы па тых яго вершах, якія публікаваліся ў «Нашай долі», а потым — у «Нашай ніве». Аб гэтым сведчыць, у прыватнасці, вялікі артыкул Д. Дарашэнкі «Беларусы і іх нацыянальнае адраджэнне», апублікаваны ў 1908 г. ў часопісе «Рада». Пра Я. Коласа тут гаворыцца, што ён «вельмі здольны малады пясняр» і ідзе «поруч з Янкам Купалам», што ў сваіх вершах, «таксама болей, як і Купала», Колас больш за ўсё закранае грамадзянскія тэмы.

У тым жа 1908 г. выйшла ў Львове брашура І. Свяціцкага «Адраджэнне беларускага пісьменства». Аўтар гэтай цікавай работы — прафесар мясцовага універсітэта. У 1904—1905 гг. ён прыязджаў у Беларусь, вывучаў на месцы матэрыялы, звязаныя з гісторыяй краю, яе літаратурай, фальклорам. У брашуры Свяціцкі разглядае некаторыя матывы творчасці Я. Коласа і Я. Купалы. Упершыню, як вядома, ён апублікаваў на беларускай мове вершы Купалы «Што ты спіш?..» і «Там», атрыманыя ім у рукапісе. Цалкам або вялікімі ўрыўкамі друкуе Свяціцкі і такія вершы Коласа, як «Роднае поле», «Наш родны край», «Што вы, хлопцы, пахмурнелі», «Вёска», «Беларусам» і інш.

Янка Журба, які жыў у тыя гады на Украіне, пісаў у «Нашай ніве» (1909, № 4): «Вельмі цікавяцца беларусамі нашы браты ўкраінцы». Ён паведамляе і наступнае: у лютым 1909 г. у Кіеве, пры кнігарні часопіса «Літературно-наукового вістника» адкрыты беларускі аддзел, у якім ёсць усе кніжкі, што выйшлі ў выдавецтве «Загляне сонца і ў наша ваконца». Чытачы маглі набыць не толькі першую кнігу вершаў Купалы «Жалейка», але і газету «Наша ніва», у якой друкаваліся вершы Коласа, Купалы і іншых беларускіх паэтаў.

У тым жа 1909 г. ва ўкраінскіх перыядычных выданнях «Слова» і «Рада» былі апублікаваны ў перакладзе на ўкраінскую мову вершы «Вербіна» Якуба Коласа і «Я бачыў» Янкі Купалы. Паведамляючы пра гэта беларускім чытачам, С. Палуян пісаў у «Лістах з Украіны» («Наша ніва», 1909 г., № 42), што «наогул украінскія часопісы цікавяцца беларускім рухам і прысвячаюць яму шмат месца». Так, у «Літературна-науковым вістніку» за 1909 год надрукаваны вершы Я. Купалы «Вольха», «Спі, браце»; М. Багдановіча — «Над магілай» і «Прыйдзе вясна». «Усе вершы, — піша Палуян, — перакладзены добра, блізка да арыгінала, а разам з тым і дужа артыстычна. Дух беларускай паэзіі ўсюды захован».

«Нашу ніву», ужо ў першыя гады яе выдання, атрымлівалі не толькі ў Кіеве, але і ў іншых гарадах — у Адэсе, Чарнігаве, Данецку, Жытоміры, у Львове. Выпісвалі газету галоўным чынам беларусы-студэнты, што жылі на Украіне. Праз іх з вершамі Коласа і Купалы знаёміліся і многія ўкраінцы. Кола чытачоў беларускіх паэтаў значна пашырылася пасля выхаду ў свет іх першых паэтычных зборнікаў і водгукаў-рэцэнзій на кнігі Я. Купалы і Я. Коласа, якія з'явіліся ў перыядычным друку Украіны.

«Українська хата» ў № 4 за 1910 г. пісала, што Я. Колас выступае на ніве беларускай літаратуры з 1906 г., але пісаць вершы на сваёй роднай мове пачаў раней. Далей разглядаецца кніжка «Другое чытанне для дзяцей беларусаў». «Праўда,— адзначае аўтар рэцэнзіі С. Палуян, — змешчаныя ў ёй вершы вызначаюцца наіўнасцю, прастатой, як і кожныя вершы для дзяцей, але ёсць паміж імі і нямала паэтычных пярлаў».

На думку Палуяна, «Другое чытанне» аднолькава каштоўнае і як твор літаратурны і як твор культурна-асветніцкі. Станоўчае ў кнізе тое, што яе аўтар у мінулым народны настаўнік. Яна складзена «адпаведна патрабаванням педагогікі і прыцягвае сваёй паэтычнасцю», мае «на сабе асноўныя прыкметы Коласа — яго народнасць і патрыятызм».

«У такія кніжкі, як «Другое чытанне», — піша рэцэнзент, — звычайна нельга пускаць тэндэнцыю». Але ў дадзеным выпадку яна «не выпірае наверх, як шыла ў мяшку, а ляжыць у самой сутнасці паэтычнага таленту аўтара».

Відаць, «тэндэнцыю» гэтую і меў на ўвазе С. Палуян, калі ў пачатку нататкі ўпамянуў «беларускі лемантар» і «Другое чытанне», якія, як ён лічыць, «мелі недахопы». «Гэтых недахопаў, — піша крытык, — пазбаўлена кніжка Я. Коласа, у якой «патрыятызм і народалюбства прышчапляецца дзіцяці... паэтычнымі вобразамі».

Адзначае С. Палуян і такую вартасць кнігі: усё ў ёй прасякнута роднымі мастацкімі карцінамі і звычаямі, вобразамі роднага краю. Усюды — фон звычайнага сялянскага жыцця. Гэта «прымушае ў другі раз» перажываць прачытанае і ўжо «свядома адчуць» блізкасць таго, пра што піша аўтар.

Кнігі, падобныя да «Другога чытання», «пішуцца для народа», і С. Палуян шкадуе, што выдавецтва «Загляне сонца і ў наша ваконца» пазбаўлена магчымасці яшчэ шырэй разгарнуць «асветніцкую работу сярод шырокіх народных колаў».

Другая бібліяграфічная нататка («Українська хата», 1911 г., № 1) прысвечана зборніку вершаў Я. Коласа «Песні жальбы». Яна пачынаецца са сцвярджэння, што паэзіі Коласа ўласцівы такія рысы, як грамадзянскі пафас, шчырасць, сардэчнасць, народалюбства і што рысы гэтыя ўласцівы «перадавой частцы беларускай літаратуры», погляд якой звернуты да простага працоўнага люду. Аўтар «Песень жальбы» ўмее бачыць тое, што «робіцца ў яго родным краі», дзе «усё спавіта горам». «У сэрцы паэта, — гаворыцца далей у рэцэнзіі, — гэта гора адгукаецца болем і ён спявае песні, напоўненыя сумам аб долі беднага мужыка».

Называючы такія вершы Я. Коласа, як «Ноч», «Усход сонца», «Вясна» і іншыя, аўтар нататкі адзначае іх выключную паэтычнасць, прастату формы. Пісьменнік па-майстэрску «ўслухаецца ў прыроду», ён валодае цудоўным талентам — сілаю таленту ўздзейнічаць на чытача, прымусіць яго перажываць усё тое, што перажывае сам».

Заканчваецца нататка-рэцэнзія вершамі Коласа наступным агульным вывадам: «Яны захапляюць чытача і, прачытаўшы гэты невялікі зборнік, хочацца сказаць разам з аўтарам:

.... Быць не можа,
Каб не грэла цёпла сонца—
Бліснe свет і к нам
у ваконца.

Бібліяграфічная нататка на кнігу вершаў Я. Коласа «Песні жальбы» была надрукавана ў тым жа годзе і ў першым нумары літаратурна-навуковага штотыднёвіка «Неділя». Тут жа апублікаваны ў перакладзе на ўкраінскую мову два вершы паэта: «Скора ў полі забушуе» і «Наша возьме».

Было б грубейшай памылкай думаць, што творчасць Я. Коласа, як і творчасць Я. Купалы, сустракала на Украіне толькі станоўчы водгук. Чуліся і іншыя, варожыя дэмакратычнай беларускай культуры і літаратуры галасы. Так, у 1908 г. у Львове выйшла кніга Р. Дмоўскага пад назваю «Расія, немцы і польскае пытанне», у якой аб беларускім народзе пагардліва пісалася, як аб «духоўна недасканалым», які мае патрэбу «ў нянькаx». Маючы на ўвазе ў першую чаргу літаратурна-мастацкую дзейнасць такіх пісьменнікаў, як Я. Купала і Я. Колас, Дмоўскі выказвае нездавальненне творамі, што распаўсюджваюцца ў народзе на беларускай мове.

Не цяжка было бачыць, што Дмоўскі і яму падобныя рэакцыянеры выдавалі жаданае за рэчаіснасць. Прагрэсіўная беларуская літаратура, наперакор прароцтвам яе ворагаў, расла і развівалася, з кожным годам набіраючы сілы. І ў гэтым яна знаходзіла гарачае спачуванне і падтрымку з боку перадавых дзеячоў украінскай літаратуры і культуры.

І. БАС.

ЧЫТАЮЧЫ ЧАСОПІСЫ

АБ СІВЫМ ДНЯПРЫ І МАЛАДЫХ ПАЧУЦЦЯХ

Да гэтага часу маладога празаіка Эдуарда Карпачова чытач ведаў па апавяданнях, надрукаваных у перыядычных выданнях. Аўтар мае сваю ўлюбёную тэму, якая хвалюе яго і якую ён распрацоўвае. Тэма гэтая — жыццё і праца дняпроўскіх рачнікоў.

А праца іх — нялёгкая. Ім даводзіцца з ранняй вясны да позняй восені ў спякоту і холад вадзіць па рацэ баржы і кацеры. Будзённая, на першы погляд, праца рачнікоў поўная нечаканасці. Яна патрабуе ад людзей вытрымкі, знаходлівасці.

Маладога празаіка цікавіць душа чалавека. Ён стараецца пазбягаць сюжэтных выкрутасаў, проста і зразумела паказвае чалавечыя характары і пачуцці.

У першым нумары часопіса «Неман» за гэты год з'явілася першая невялічкая аповесць Эд. Карпачова «Сцюдзёныя хвалі». У аснову аповесці аўтар паклаў эпізод з жыцця і працы рачнікоў.

...Восенню разліўся Дняпро і затапіў лугі. Вада пагражала знесці стагі. Рачнікі прыйшлі на дапамогу калгаснікам і перавезлі сена на сухое месца. Стагі выратаваны. Баржа вяртаецца на прыстань — вось які, у двух словах, знешні сюжэт аповесці. Уся ўвага празаіка скіравана на тое, каб паказаць адносіны герояў паміж сабой, супярэчнасці іх характараў. Іменна гэты паказ адносін і стварае дынамічнасць, напружанасць твора.

Галоўныя героі аповесці, вакол якіх разгортваюцца падзеі, — матарыст Толя Гаркуша, шкіпер Паліванаў, матрос Павел Крупачка, выкладчыца музыкі Ала Мітраховіч.

Нам зразумела працавітасць і штодзённая заклапочанасць шкіпера Паліванава. Ён старэйшы за сваіх таварышаў па гадах і па сваёй пасадзе. Аднак, клапоціцца ён пра сваіх падначаленых не «па-начальніцку», а, у першую чаргу, па-чалавечы.

Штрышок за штрышком — і перад намі паўстае цікавы вобраз рачнога працаўніка. У яго чулае, добрае сэрца. Яму ўвесь час здаецца, што ён нечага не зрабіў, нешта прапусціў. Паліванаў хоча да канца зразумець Толю Гаркушу: хто ён такі, што ў яго за душа? Шкіпер прыходзіць да роспачнай думкі: ён не здолеў згуртаваць за час навігацыі сваю маленькую каманду. Мы верым Паліванаву, любім яго за праўдзівасць.

Чытача заінтрыгуе матарыст Гаркуша. Гэта малады, поўны юнацкіх сіл, хлопец, «ветрам апрануты, рачным паветрам накормлены», якому не страшна выкупацца восенню ў ледзяной вадзе. Ён любіць, атрымаўшы грошы, з шыкам прайсціся па вуліцах роднага пасёлка, частаваць дзяўчат цукеркамі, а хлопцаў — півам.

Малады празаік паказвае як да гэтага бесшабашнага хлопца нечакана прыходзіць каханне. Заваражыла яго Ала Мітраховіч — дзяўчына з музычнай школы.

Вобразу Гаркушы як быццам супрацьпастаўлен вобраз Паўла Крупачкі. У хлопцаў розныя характары і погляды на жыццё. Павел — кволы юнак. Ён зайздросціць фізічнай сіле Гаркушы. Можа таму ён часам і непрыязна ставіцца да матарыста. Павел адчувае душэўную блізкасць да Паліванава. Крупачка і Паліванаў, на першы погляд, розныя людзі, і ўсё ж яны нечым падобны адзін да аднаго, іх нешта зблізкае.

Аднак, што датычыцца вобразаў Паліванава і Крупачкі, то яны ў аповесці не паказаны ў развіцці. Аўтар толькі больш падкрэслівае тыя рысы іх характараў, якія былі намечаны ў пачатку твора.

Лепш за ўсіх удаўся празаіку вобраз Толі Гаркушы. Ён жывы чалавек. Добра, што аўтар не пайшоў лёгкай сцежкаю аднабаковага паказу характару героя. Хоць Гаркуша часам памыляецца, але чытач любіць яго. Здараецца так, што, правёўшы дадому Алу, Толя не вяртаецца на баржу. Ён завальваецца на салому і спіць. Яго таварышы працуюць цэлую ноч. Разам з героямі чытач абураецца паводзінамі Гаркушы. Юнак разумее сваю віну і перажывае. І зноў ён падкупляе чытача сваёй шчырасцю.

Сустрэча з Алай Мітраховіч, якую мы ў нейкай ступені лічым выпадковай, дапамагае паўней раскрыць вобраз Гаркушы.

Аўтар умее знайсці свежую, яркую дэталь у абмалёўцы таго ці іншага характару. Калі Крупачка паўтарае Толю некалькі разоў: «Не шкіпер Паліванаў, а — Міхаіл Кірылавіч», дык мы разумеем гэта як праяўленне любасці да чалавека. Калі ж Гаркуша гаворыць: «Паслухайце, Міхаіл Кузьміч... прабачце, Міхаіл Кірылавіч», дык гэтыя словы мы не ўспрыймаем як жарт. Цэлую навігацыю праплаваў Толя на адной баржы з Паліваным і не ведае, як таго зваць! Маленькі штрышок— а як многа сказана ім пра самаўлюбёнасць Гаркушы і няўважлівыя адносіны яго да таварышаў.

Пад канец аповесці намячаюцца зрухі ў характары Гаркушы. Пасур'ёзнець яго прымусіла каханне. Нездарма ж ён просіцца ў шкіпера, каб той адпусціў яго хоць на адзін вечар у Кляновіцы да любай дзяўчыны.

У аповесці ёсць і яшчэ адзін вобраз. Аб ім гаворыцца зусім мала, але мы ўвесь час адчуваем яго прысутнасць. Гэта вобраз— працаўніка-Дняпра. Ён, як бацька, выхоўвае рачнікоў, загартоўвае іх. Рачнікі любяць яго, яны бачаць у ім свайго таварыша і дарадчыка, настаўніка і памочніка.

Дняпро мае свой характар. То спакойны і ласкавы, то разгневаны і неўтаймоўны, ён працуе, кіпіць. Часам прыносіць людзям бяду. Але людзі не крыўдуюць на яго: вінаваты не ён, а сілы прыроды.

І чытач пачынае пранікацца глыбокай любоўю да старога бацькі-Дняпра. Ён бачыць, як ён, магутны і паўнаводны, нясе на сабе гружаныя кацеры і параходы, баржы і лодкі. Вобраз Дняпра нібы адухаўляецца.

Ці ёсць недахопы ў аповесці? Ёсць. І нават значныя. Празаік не здолеў акрэсліць да канца вобраз Алы Мітраховіч. Ён бледны, невыразны.

Па дрэннаму, старому шаблону зроблена сцэна, дзе Ала Мітраховіч пры развітанні падае руку Крупачку (бо ён добра працаваў) і не звяртае ніякай увагі на Толю (а яна ж кахае яго) таму, што той адсыпаўся, калі працавалі яго таварышы.

Аўтар імкнецца да свежай, вобразнай мовы. Часам вобразнасць пераходзіць у вычварнасць і выклікае ў чытача здзіўленне, накшталт вось гэтага сказа: «Усё роўна павуцінка трывогі ліпла і ліпла к вачам, як ні хацела Ала садзьмуць яе бадзёрым ранішнім дыханнем».

Аднак, нягледзячы на некаторыя недахопы, аповесць чытаецца з цікавасцю, выклікае настрой, захапляе сваёй лірычнасцю.

М. ВАСІЛЕВІЧ.

У ГОНАР ПЕСНЯРА

У сувязі з 80-годдзем з дня нараджэння народнага паэта Беларусі Янкі Купалы, члены Гродзенскага абласнога літаратурнага аб'яднання склалі план правядзення літаратурных ранішнікаў і вечароў, прысвечаных памяці паэта.

На заводах і прадпрыемствах горада выкладчыкі інстытутаў і сярэдніх школ зробяць даклады аб жыцці і творчым шляху Янкі Купалы. Члены літаратурнага аб'яднання прачытаюць свае творы, прысвечаныя народнаму песняру.

Літаратурныя вечары будуць праведзены ў калгасах «Авангард» і «Расія», а таксама ў клубах і палацах культуры Сапоцкіна, Гожы, Індуры і Путрышак. На вечарах выступяць таксама ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці, якія выканаюць творы Янкі Купалы.

Члены абласнога літаратурнага аб'яднання падрыхтавалі літаратурную старонку для газеты «Гродзенская праўда».

Я. ЕЎСЦІГНЕЕЎ.

«ПАЎЛІНКА»

на самадзейнай сцэне

Нядаўна ў Скідзельскім раённым доме культуры самадзейныя артысты паказалі спектакль «Паўлінка» Янкі Купалы. Ролю Паўлінкі выканала бухгалтар Міжкалгасбуда Лідзія Качан. У ролях заняты самадзейныя артысты М. Лазовік, С. Барашка, Зм. Главіцкі, Ул. Сверлаў і іншыя. Паставіў спектакль супрацоўнік раённай бібліятэкі самадзейны артыст Зм. Главіцкі.

У студэнта Беларускага дзяржаўнага універсітэта кубінца Луіса Льямпай з'явілася многа сяброў пасля сустрэчы з піянерамі ў Мінскім палацы культуры прафсаюзаў.

Фота В. БАРХАТАВАЙ.

ПЕРАХОДНЫ КУБАК

Днямі адбылося пасяджэнне калегіі Міністэрства культуры БССР і прэзідыума БРК прафсаюза работнікаў культуры, на якім падведзены вынікі мастацкага абслугоўвання сельскіх гледачоў тэатральнымі і канцэртнымі арганізацыямі рэспублікі. Пераможцам у спаборніцтве выйшаў калектыў Бабруйскага перасоўнага драматычнага тэатра. Яму прысуджаны пераходны кубак Міністэрства культуры БССР і грашовая прэмія.

Добры падарунак атрымалі нядаўна піянеры і школьнікі Брэста. Для іх пабудаваны новы прыгожы будынак гарадскога Дома піянераў. У ім глядзельная зала на 300 месц, спартыўная зала, майстэрня, пакой для заняткаў. Зараз у 42-х гуртках займаецца звыш 1 000 дзяцей. Цікава праходзяць заняткі харэаграфічнага гуртка. Маленькіх танцорак вучыць педагог Л. Меранкова.

Фота М. МІНКОВІЧА.

НЕ ТОЛЬКІ ЗБІРАЛЬНІК РЭДКАСЦЕЙ

Нядаўна я пабываў у Рэчыцкім краязнаўчым музеі. Нягледзячы на позні час, у дзвюх невялікіх залах было поўна народу. Агледзеўшы экспанаты, я зайшоў у атэістычны кабінет, дзе размяшчалася кантора, і папрасіў дазволу ў дырэктара музея Я. Катлаваевай больш падрабязна пазнаёміцца з работай музея.

Маладая жанчына спачатку са здзіўленнем паглядзела на мяне, а потым сказала:

— Ведаеце, я нават разгубілася. Да нас рэдка звяртаюцца з такой просьбай.

— Не спадабалася мо што ў нас? — заўважыла навуковы супрацоўнік музея Станіслава Васільеўна Процкая.

Мне ўсё спадабалася. Хацелася проста шчыра пагутарыць з работнікамі музея, выявіць, якое ж месца сярод іншых культасветустаноў павінна належаць музею. Многія прывыклі думаць, што музей, асабліва раённы, гэта зборышча, хай нават сістэматызаваных і распрацаваных, рэдкасцей і старажытных дзівосаў. Я з гэтым не згодзен.

Што такое краязнаўчы музей?

Краязнаўца — гэта чалавек, які любіць свой край, ведае яго, знаходзіць у ім штосьці новае, яшчэ нікім не адкрытае. Такім чынам, краязнаўчы музей, як губка, упітвае ў сябе ўсё, што адносіцца да раёна — яго мінулае, яго цяперашняе. Музей шчодры, як добрая пазнавальная кніга. Толькі кніга заканчваецца апошняй старонкай. Яна з часам старэе, патрабуе працягу. А музей? Вось аб гэтым і хочацца пагаварыць.

Музей у Рэчыцы існуе з 1954 года. І з таго часу не было яшчэ дня, каб у ім не было наведвальнікаў. Толькі за 1961 год яго наведала больш 23 тысяч чалавек, было праведзена 105 экскурсій. Ужо сёлета за два месяцы тут пабывала больш дзвюх тысяч чалавек. Для раённага цэнтра гэта вельмі добра!

У музеі чатыры асноўныя аддзелы: «Прырода», «Гісторыя», «Навукова-атэістычны кабінет» і «Край у перыяд разгорнутага будаўніцтва камунізма».

Хочацца спыніцца на апошнім аддзеле, які дэманструе поспехі, дасягнутыя працоўнымі Рэчыцкага раёна за апошнія гады. На стэндах фатаграфіі перадавікоў сельскай гаспадаркі, прамысловасці, дакументы, дыяграмы, лічбы. На пытанне, ці запрашаюць работнікаў музея на нарады перадавікоў, Яўгенія Рыгораўна Катлаваева адказала:

— Не запрашаюць. Аб усіх добрых справах мы даведваемся звычайна пазней за ўсіх.

Гаварыла Яўгенія Рыгораўна з крыўдай. Са справядлівай крыўдай.

Засвяціў у раёне маяк — гэта ж вялікая падзея, вартая пяра летапісца. Чаму б работніку музея не пазнаёміцца асабіста с перадавіком, не прапагандаваць у папулярнай форме яго вопыт сярод астатніх? Могуць запярэчыць, што вопыт перадавікоў прапагандуе друк. Гэта так. Але тыднёвай даўнасці газету патрэбна шукаць у падшыўках. У музеі ж можна было б абагуліць перадавы вопыт лепшых працаўнікоў раёна.

Работнікі музея імкнуцца не адстаць ад часу. Але іх работу можна параўнаць з чалавекам, які, маючы ў кішэні білет, адстаў ад цягніка. Ён садзіцца на наступны, але ад першага адстаў. І ён не ведае, што рабіць: экспанаваць мінулы дзень краіны ці сённяшні.

Адным, без памочнікаў, ім не справіцца. Памочнікі ёсць, але іх мала. Сістэматычна папаўняюць фонды музея старыя краязнаўцы А. Касценка і Г. Мнухін. Усё больш умацоўваецца сувязь са школьнымі музеямі. Школьнікі шукаюць першых піянераў раёна, вядуць летапіс прадпрыемстваў. Але ўсяго гэтага вельмі недастаткова.

Гісторыя заўтрашняга дня — гэта наш сённяшні дзень. Беражліва данесці нашы цудоўныя, поўныя гераізму дні да будучых пакаленняў—пачэсная задача музеяў. Дык чаму ж музейных работнікаў не запрашаюць на ўсе нарады, сходы, злёты, дзе на парадку дня — перадавое і новае, дзе, спыняючыся на сённяшнім, гавораць аб будучым.

У раённым музеі налічваецца звыш 14 тысяч экспанатаў.

Рыхтуюцца новыя экспазіцыі: «Праца ў мастацтве XX стагоддзя», «Вялікія майстры выяўленчага мастацтва XVII стагодддзя» і іншыя. Праводзіцца значная даследчая работа. На аснове архіўных матэрыялаў распрацоўваецца тэма «Гісторыя Рэчыцкага раёна». Сістэматызуецца багацейшы матэрыял пра партызанскі рух у перыяд Вялікай Айчыннай вайны.

Усё гэта трэба ўмудрыцца размясціць у вельмі ўжо цесных памяшканнях.

— Мы захапляемся сваёй работай, любім яе, — гаворыць Я. Катлаваева, — але часам нам здаецца, што ўся наша праца марная, таму што да ўсяго не даходзяць рукі. Добра было б стварыць пры музеях на добраахвотных пачатках грамадскія саветы садзеяння музею ці таварыства краязнаўцаў. Энтузіястаў у нас многа, але кіруем мы імі слаба, таму што няма ў нас сваёй адзінай, калі можна так сказаць, музейнай арганізацыі.

Некалькі слоў хочацца сказаць аб патрэбах музея. Зрабіць добры макет для раённага музея — праблема. У вобласці такой майстэрні няма, а мінская — раённаму музею не па грошах. Ніхто ў вобласці не займаецца выкананнем копій скульптур і карцін для музеяў.

Краязнаўчы музей — важнае звяно ў ідэалагічнай рабоце нашага часу. Не толькі збіральнікамі старажытных рэдкасцей, але і актыўнымі прапагандыстамі перадавога хочуць бачыць сябе работнікі музея ва ўсенароднай барацьбе за камунізм.

Г. КАПЦЕЛАЎ.

РЭСПУБЛІКАНСКАЯ ФОТАВЫСТАЎКА

Вялізныя стальныя апоры высакавольтных ліній. Яны выстраіліся адна за адной і, здаецца, цягнуцца да небасхілу... Вось і ўвесь фотаздымак. Пад ім кароткі допіс: «... плюс электрыфікацыя». Аўтар фота — Ул. Лупейка. Здымак экспануецца на трэцяй Беларускай выстаўцы мастацкай фатаграфіі «Сямігодка ў дзеянні», якая адкрылася днямі ў Мінскім салон-магазіне Мастацкага фонду. Каля экспанатаў прыпыняюцца наведвальнікі — людзі розных узростаў, прафесій, густу. І ўсе згаджаюцца: гэта мастацкія творы.

167 работ экспануюцца на выстаўцы. Усе яны прысвечаны савецкаму чалавеку, герою сямігодкі. Зразумела, што не ўсе работы выкананы на адным прафесіянальным узроўні — у выстаўцы ўдзельнічаюць 69 аўтараў, трэцяя частка з якіх — аматары. Але да якіх бы фота мы ні звярнуліся, яны падкупляюць шчырасцю задумы, своеасаблівай кампазіцыяй, арыгінальным светлавым вырашэннем.

Гэта можна сказаць пра фотаздымкі «У сталеліцейным» К. Якубовіча, «Майстар Іван Кляцко» А. Дзітлава, газаправод «Дружба» С. Ананкі «Зімовы вечар» А. Федзіна, «Над ракой Арэсай» В. Бараноўскага і многія іншыя.

Рад здымкаў прысвечаны барацьбе савецкіх людзей за мір і дружбу паміж народамі свету. А. Мызнікаў зрабіў фота «Віва, Куба!». Юнакі моцна ўзяліся за рукі. І ў гэтым сяброўскім поціску рук адчуваеш вялікую сілу, якая не дазволіць імперыялістам распачаць новую сусветную вайну. Побач яшчэ адзін здымак — «Гэта не павінна паўтарыцца» А. і М. Ананьіных. Фота зроблена каля сцяны Брэсцкай крэпасці. Здымак вельмі хвалюючы.

Кожны дзень выстаўку наведваюць працоўныя сталіцы.

М. РЫБІН.

Выйшлі з друку

У Дзяржаўным выдавецтве БССР выйшлі з друку і паступілі ў продаж наступныя кнігі мастацкай, дзіцячай і музычнай літаратуры:

Уладзіслаў Нядзведскі. У лясной старане. Вершы. Мастак П. Калінін. Тыраж 2500 экз., стар. 72. Цана 9 кап.

Б. Бур'ян і І. Лісneўскі. На высокім узлёце. Творчы партрэт. Нарыс пра народнага артыста БССР А. Ф. Кістава. На рускай мове. Мастак В. Харэўскі. Тыраж 3 000 экз., стар. 50. Цана 5 кап.

Аляксандр Шарапаў. Чым сэрца б'ецца... Вершы. На рускай мове. Мастак Б. Забораў. Тыраж 2 500 экз., стар. 88. Цана 9 кап.

Яўген Курто. Кроплі крыві тваёй... Аповесць. На рускай мове. Для сярэдняга ўзросту. Аўтарызаваны пераклад з беларускай мовы Б. Бур'яна. Мастак Г. Паплаўскі. Тыраж 75 000 экз., стар. 116. Цана 15 кап.

Еўдакія Лось. Палачанка. Вершы. Мастакі Е. Лось і Г. Якубеня. Тыраж 2 000 экз., стар. 88. Цана 11 кап.

Якаў Хелемскі. Перакладаю вершы таварыша. Старонкі беларускай паэзіі. На рускай мове. Мастак В. Харэўскі. Тыраж 4 000 экз., стар. 260. Цана 42 кап.

Сцяпан Александровіч. Ад роднай зямлі... Аповесць пра маленства і юнацтва Якуба Коласа. Малюнкі Г. Скамарохава. Тыраж 6 500 экз., стар. 240. Цана 33 кап.

Іван Кудраўцаў. Кузьма Чорны. Ідэі і вобразы ў творчасці. Мастак А. Лісічнікаў. Тыраж 4 000 экз., стар 276. Цана 72 кап.

Анатоль Іваноў. На Далёкім Усходзе. Раман. На рускай мове. Мастак П. Калінін. Тыраж 100 000 экз., стар. 388. Цана 80 кап.

Кастусь Кірэенка. Зялёнае рэха. Паэма. Для малодшага ўзросту. Мастак Ул. Стальмашонак. Тыраж 24 000 экз., стар. 20. Цана 24 кап.

Ніколі не забудзем. Апавяданні беларускіх дзяцей аб днях Вялікай Айчыннай вайны. На рускай мове. Пераклад з беларускай мовы Б. Бур'яна і Ул. Жыжэнкі. Прадмова Я. Коласа. Мастак С. Раманаў. Для сярэдняга і старэйшага ўзросту. Тыраж 100 000 экз., стар. 252. Цана 46 кап.

Васіль Хомчанка. Суседзі. Апавяданні. Для дашкольнага ўзросту. Малюнкі М. Гуціева. Тыраж 28 000 экз., стар. 16. Цана 20 кап.

А. Багатыроў. Рамансы. Словы А. Куляшова. Тыраж 500 экз., стар. 40. Цана 38 кап.

М. Шумілін. Мяцеліца. Для жаночага хору. Словы Эдзі Агняцвет. Мастак А. Сапетка. Тыраж 4 200 экз., стар. 4. Цана 1 кап.

СПЕКТАКЛЬ НАРАДЗІЎСЯ ТУТ

Ужо каторы год існуе драматычны калектыў Магілёўскага педагагічнага інстытута. Яго студэнты-гуртакоўцы з поспехам ставілі такія спектаклі, як «Кухарка» А. Сафронава, «Няроўны бой» В. Розава, «Кветкі жывыя» М. Пагодзіна. Летась драматычны калектыў педінстытута на Другой тэатральнай вясне выйшаў на першае месца сярод іншых самадзейных калектываў Магілёва.

Але здарылася так, што ў пачатку гэтага года кіраўнік тэатральнай самадзейнасці інстытута С. Калінскі выехаў з Магілёва, і яе ўдзельнікі засталіся без кіраўніка. Усім хацелася, каб работай гуртка кіраваў хто-небудзь з вопытных акцёраў абласнога драматычнага тэатра. Параіўшыся, гуртакоўцы вырашылі запрасіць у якасці кіраўніка народнага артыста РСФСР Мікалая Радзіёнава. Ён не адмовіў у просьбе самадзейным артыстам і згадзіўся ставіць спектаклі на грамадскіх асновах. Гэта вельмі(?) узрадавала гуртакоўцаў.

Разам з новым кіраўніком яны пачалі думаць аб рэпертуары. Адны прапанавалі ўзяцца за пастаноўку класічнага твора, другія раілі працаваць над якой-небудзь п'есай савецкага драматурга. Але тут нехта ўспомніў: «Пачакайце! А што калі мы возьмемся паставіць п'есу свайго таварыша —студэнта-выпускніка Валерыя Атрашкевіча, якую ён толькі што напісаў?!»

М. Радзіёнаў і ўдзельнікі калектыву, уважліва пазнаёміўшыся з драматычным творам пачынаючага аўтара, прыйшлі да агульнай думкі: трэба ставіць! Усіх зацікавіла, што В. Атрашкевіч напісаў сваю п'есу «Жыццё пражыць» на канкрэтным мясцовым матэрыяле, прысвяціўшы яе героям-барацьбітам магілёўскага падполля, якія змагаліся супраць гітлераўцаў у гады Вялікай Айчыннай вайны.

У калектыве пачалася ўдумлівая і руплівая праца над п'есай, бо ў ёй былі і слабыя, недакладныя мясціны. М. Радзіёнаў стараўся дапамагчы маладому аўтару лепш дапрацаваць твор, надаць яму больш выразны характар, сцэнічнасць. Кіраўнік самадзейнага калектыву — гэта перш за ўсё педагог! — дабіваўся ад выканаўцаў ролі глыбокага раскрыцця характару дзеючых асоб. Калі на рэпетыцыях пачалі пастаноўку гэтай п'есы, рэжысёр звяртаў увагу на кожны жэст і сцэнічныя паводзіны ўдзельнікаў спектакля.

Самадзейныя артысты працавалі з вялікім запалам. Рэпетыцыі не спыняліся нават у напружаныя дні экзаменацыйнай сесіі.

І вось прэм'ера спектакля.

На гэтым здымку вы бачыце, як М. Радзіёнаў (злева) гутарыць з аўтарам п'есы студэнтам В. Атрашкевічам (справа) і адным з удзельнікаў спектакля М. Балабоўкам.

Фота М. ЖАЛУДОВІЧА.

Урачыста прагучалі ўступныя словы «Камсамольцы-падпольшчыцы магілёўскага падполля Тамары Русавай, якая загінула ў барацьбе супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў, прысвячаецца гэты спектакль». Задуменна і мякка льюцца гукі беларускай песні «А ў полі вярба», песні Алесі-Вясёлкі — гераіні п'есы.

Перад гледачом разгортваюцца падзеі 1941 года на часова акупіраванай ворагам Магілёўшчыне. У сям'і Сымона Зарэмбы сталі ворагамі два родныя па крыві чалавекі—бацька і дачка. Вырваўшыся з турмы, Зарэмба пайшоў служыць да немцаў, яго прызначылі начальнікам паліцыі. Дачка Сымона, камсамолка Алеся не можа змірыцца з гэтым. Па натуры чулая, шчырая, спагадлівая, яна не ведае літасці да ворагаў.

Барацьба паміж бацькам-здраднікам і яго дачкой камсамолкай-падпольшчыцай складае аснову канфлікт п'есы В. Атрашкевіча. Мужны беларускі народ прадстаўлены ў п'есе, апрача Алесі, яе аднагодак Федзя Аляхновіч і іх малады настаўнік Уладзімір Карпавіч. Аўтар імкнецца пазбегнуць прыёмаў знешняй гераізацыі станоўчых персанажаў. Так, ён зусім адмовіўся ад разгорнутых маналогаў, у якіх звычайна выказваюцца патрыятычныя думкі дзеючых асоб. Героі спектакля гавораць проста і натуральна, без патэтыкі, але глядач выразна адчувае, якія высокія грамадскія пачуцці кіруюць іх учынкамі.

Вобраз Алесі найбольш поўна выпісаны аўтарам. Яе ролю ў спектаклі пранікнёна, з эмацыянальнай прыўзнятасцю выконвае студэнтка В. Шпак. Яна ўлічыла ўсе заўвагі і парады рэжысёра і стварыла прывабны вобраз Алесі-Вясёлкі.

Студэнт Г. Меркін, выканаўца ролі Федзі Аляхновіча, добра паказвае ў характары свайго героя рамантычныя і гераічныя рысы савецкага юнацтва, непакоранага гітлераўцамі. Федзя ходзіць у разведку, удзельнічае ў баявых аперацыях партызан. Схоплены фашыстамі, юнак-камсамолец паўстаў перад імі як увасабленне народнай нянавісці і нязломнасці. Не ўстрашылі ні катаванні, ні пагрозы—Федзя не выдаў сваіх сяброў-партызан.

Пошукі рэжысёра больш яркіх сродкаў выразнасці дапамаглі глыбей раскрыць у спектаклі тэму усенароднай барацьбы беларускага народа супраць акупантаў. М. Радзіёнаў удала выкарыстаў вядомую песню «Свяшчэнная вайна», якая непасрэдна ўплывае на развіццё дзеяння. Наогул увесь спектакль «Жыццё пражыць» адзначаны творчай актыўнасцю рэжысёра-пастаноўшчыка. М. Радзіёнаў імкнуўся як мага лепш раскрыць задуму пачынаючага драматурга, праявіўшы пры гэтым шмат выдумкі ў спектаклі. Рэжысёрская трактоўка вобразаў — глыбокая, прадумана кожная дэталь, і таму ўчынкі і паводзіны персанажаў пераконваюць гледача.

Вельмі складаны ў п'есе вобраз здрадніка Сымона Зарэмбы. Сымон пачынае задумвацца над жыццём і паступова траціць веру ў справядлівасць «новай улады». Калі на допыце гестапаўцы пачалі здзекавацца з Алесі, Зарэмба не вытрымаў, кінуўся на ката і забіў яго. Ён не проста заступіўся за дачку: гэта быў пратэст чалавека, які зразумеў, што яго ашукалі.

Перад выканаўцам гэтай ролі М. Балабоўкам былі немалыя цяжкасці. Справа ў тым, што ў Сымона Зарэмбы мала тэксту, але ён амаль увесь час прысутнічае на сцэне. Трэба было зрабіць псіхалагічна выразным маўчанне персанажа, каб нават тады, калі Зарэмба ні слова не гаворыць, прысутныя ў зале адчувалі складаную супярэчлівую барацьбу ў душы героя. Сцэнічны вопыт М. Радзіёнава дапамог самадзейнаму артысту знайсці сродкі мастацкага вырашэння гэтага вобраза. М. Балабоўка, працуючы ў садружнасці з кіраўніком калектыву, праўдзіва раскрыў трагедыю адступніка, які запляміў сваё сумленне здрадай.

Жыць шчасцем і нягодамі свайго народа, прысвяціць яму лепшыя парыванні—вось якую думку праводзіць рэжысёр праз увесь спектакль. Узорам самаадданага патрыятычнага служэння народу з'явілася ўсё жыццё Уладзіміра Карпавіча (А. Лапушынскі). Цудоўна пражылі сваё кароткае, але такое яркае жыццё Алеся Зарэмба і Федзя Аляхновіч.

Позна зразумеў сэнс жыцця Сымон Зарэмба, які ў гадзіну суровых выпрабаванняў здрадзіў савецкім людзям. І аўтар і выканаўца гэтай ролі асудзілі яго рашуча. Лінія ганьбавання чалавечых вылюдкаў, якія апынуліся ў адным лагеры з нашымі ворагамі, паглыблена ў спектаклі стварэннем сатырычных вобразаў — лёгкадумнай маральна спустошанай Эльвіры (А. Сяргеева) і агіднага, нікчэмнага Дзёмкі Шылы (Ю. Палішчук).

Спектакль тэатральнай самадзейнасці педагагічнага інстытута цёпла сустрэлі грамадскасцю Магілёва. Заслуга ў гэтым — перш за ўсё яго пастаноўшчыка, народнага артыста РСФСР М. Радзіёнава.

М. ЯФІМАВА.

АГІТБРЫГАДА ПРАПАГАНДУЕ КНІГУ

Працаўнікі калгаснай вёскі Дзяржыншчыны добра ведаюць выступленні агітбрыгады раённага Дома культуры. Ды як не ведаць! Толькі за апошнія два месяцы яна зрабіла 14 выездаў у сельскагаспадарчыя арцелі і саўгасы, пабывала з канцэртамі і ў сваіх суседзяў — Івянцы, Стаўбцах, Уздзе. Члены агітбрыгады, вопытныя агітатары і самадзейныя артысты, вядуць прапаганду рашэнняў партыі па сельскай гаспадарцы, у песнях і частушках услаўляюць перадавых людзей калгасаў, са сцэны якіх выступаюць. Вядома, па-за ўвагай агітбрыгады не застаюцца і тыя, хто цягнецца ў хвасце. Яны, як правіла, трапляюць у вострыя сатырычныя сцэнкі і частушкі.

Работнікі раённай бібліятэкі ўважліва прыглядаліся да работы свайго Дома культуры.

— Давайце і мы арганізуем агітбрыгаду,—аднойчы выказалі думку бібліятэкары.

Раённы аддзел культуры падтрымаў гэтую ініцыятыву.

І вось агітбрыгада бібліятэкараў зрабіла свае першыя два выезды. Вынікі паказалі, што гэта дзейсны сродак культурна-асветнай работы сярод чытачоў.

Напрыклад, у калгасе імя Горкага агітбрыгада прапагандыстаў кнігі выступіла ў чырвоным кутку жывёлагадоўчай фермы. Тут 17 даярак праслухалі гутарку метадыста абласной бібліятэкі імя Пушкіна Л. Сандлера аб выніках работы сакавіцкага Пленума ЦК КПСС. Інспектар раённага аддзела культуры Т. Ханецкая зрабіла агляд навінак літаратуры, прывяла цікавыя прыклады, якія паказваюць вялікую ролю кнігі ў працы чалавека. Бібліятэкарка Н. Прыёмка пазнаёміла прысутных з брашурай З. Забоцінай «Даглядаю 150 кароў», дзе перадавая даярка расказвае аб сваіх метадах працы. Былі прачытаны ўрыўкі з гэтай брашуры.

Удзельнікі агітбрыгады прывезлі ў чырвоны куток кнігі і плакаты ў дапамогу цялятніцам, даяркам, пастухам.

Такі выезд агітбрыгада зрабіла і ў калгас імя Дзяржынскага.

Тыя кнігі, пра якія вялі гутарку члены агітбрыгады сярод жывёлаводаў, сёння не залежваюцца на паліцах раённай і сельскіх бібліятэк. Імі зацікавіліся многія работнікі жывёлагадоўчых ферм калгасаў імя Дзяржынскага і імя Горкага.

Практыка паказвае, што агітбрыгада бібліятэчных работнікаў можа паспяхова весці прапаганду і твораў мастацкай літаратуры. Праўда, для гэтага ў склад агітбрыгады патрэбна ўключаць аматара мастацкага чытання, які б па-майстэрску прачытаў верш або цікавы ўрывак з таго ці іншага твора.

Савет бібліятэкі склаў графік работы агітбрыгады прапагандыстаў кнігі на час веснавых работ.

—Вельмі добра будзе, — заявіла загадчыца раённай бібліятэкі Б. Сівашынская, — калі ў рабоце нашай агітбрыгады прымуць актыўны ўдзел і спецыялісты сельскай гаспадаркі тых калгасаў і саўгасаў, куды мы выязджаем з прапагандай перадавога вопыту працы лепшых людзей калгаснай вёскі.

Ал. АЛІН.

У палаце прадстаўнікоў кангрэса ЗША абмяркоўваўся законапраект аб выдзяленні са шматмільённага бюджэту ста тысяч долараў на патрэбы культуры.

З газет.

Малюнак М. ЖЫТНІЦКАГА.

КОНКУРС НА ЛЕПШЫ ПАЛІТЫЧНЫ ПЛАКАТ

Дзяржаўнае выдавецтва БССР аб'яўляе конкурс на лепшы палітычны плакат.

У творах, прысланых на конкурс, павінны знайсці адлюстраванне тыя зрухі і змены, якія адбыліся ў нашай краіне пасля XXII з'езда КПСС, дасягненні ў развіцці прамысловасці, сельскай гаспадаркі і культуры, навукі і тэхнікі, а таксама працоўны гераізм савецкіх людзей, павінна быць расказана пра вопыт перадавікоў і наватараў вытворчасці.

У сатырычных плакатах трэба выкрываць гультаёў, дармаедаў, парушальнікаў працоўнай дысцыпліны і правіл сацыялістычнага супольнага жыцця, усё тое, што перашкаджае будаўніцтву камунізма.

У конкурсе на лепшы палітычны плакат могуць удзельнічаць усе, хто жадае.

Прысланыя на конкурс плакаты павінны быць выкананы на паперы фарматам — 60×84, 60×92, 70×92 або 84×108. Плакат можа быць выкананы ў рознай тэхніцы: акварэллю, гуашшу, тэмперай, алоўкам, а таксама можа быць створаны фотамантаж.

Арыгінал прадстаўляецца пад дэвізам.

Прозвішча, імя і імя па бацьку, адрас аўтара ўказваюцца ў асобным запячатаным канверце пад тым жа дэвізам.

За лепшыя плакаты ўстаноўлены наступныя прэміі: адна першая — 300 рублёў; дзве другія — па 200 рублёў; тры трэція — па 150 рублёў; пяць заахвочвальных — па 100 рублёў.

Лепшыя плакаты, прэміраваныя журы конкурсу, будуць надрукаваны Дзяржаўным выдавецтвам БССР. Пасля іх выдання арыгіналы будуць набыты Міністэрствам культуры БССР для экспаніравання на выстаўках і ў музеях.

Плакаты на конкурс патрэбна накіроўваць па адрасу: гор. Мінск, Ленінскі праспект, 79, Дзяржаўнае выдавецтва БССР, «На конкурс».

Апошні тэрмін прысылкі — 20 чэрвеня 1962 г.

Для правядзення конкурсу зацверджана журы (старшыня — намеснік старшыні праўлення Саюза мастакоў БССР П. Нікіфараў).

ХВАЛЮЮЧАЕ МАСТАЦТВА

У мінулую суботу і нядзелю мінчане пазнаёміліся з майстэрствам выдатнай кубінскай піяністкі Івет Эрнандэс.

Зала акругованага Дома афіцэраў перапоўнена. Пачынаецца другое аддзяленне сімфанічнага канцэрта. Вядучы аб'яўляе праграму. І раптам засяроджаная цішыня залы парушаецца громам апладысментаў, калі на сцэну выходзіць невысокая, з дзіцячым выразам твару піяністка. Гледачы стоячы вітаюць пасланца гераічнай Кубы — Івет Эрнандэс. У гэты вечар яна выканала разам з сімфанічным аркестрам, якім дырыжыраваў В. Дуброўскі, Другі фартэпіянны канцэрт Рахманінава.

Мінчанам не раз даводзілася чуць геніяльны твор вялікага рускага кампазітара ў выкананні розных музыкантаў. У памяці нашых слухачоў добра захавалася нядаўняе бліскучае выступленне з канцэртам Рахманінава выдатнага савецкага піяніста Рудольфа Керэра. Аднак кубінская артыстка пакінула не горшае ўражанне. Праўда, ёй часам не хапала «фізічнай сілы», што асабліва датычыць патэтычнай першай часткі і асобных месц у фінале канцэрта.

Івет Эрнандэс — піяністка лірычнага плана. І гэта пераканаўча было падкрэслена ў другой частцы рахманінаўскага твора, якую яна выканала на высокім мастацкім узроўні. Асабліва добра прагучаў славуты рэчытатыў перад рэпрызай другой часткі, які проста і натуральна падрыхтаваў уступ яе галоўнай тэмы.

У гэты ж вечар Дзяржаўны сімфанічны аркестр БССР выканаў Пятую сімфонію С. Пракоф'ева і «Альбараду» Равеля.

1 красавіка ў зале Беларускай кансерваторыі адбыўся сольны канцэрт Івет Эрнандэс. Маладая кубінская піяністка выканала творы Моцарта, Шапена, Дэбюсі, Альбеніса і іншых кампазітараў. І тут госця з далёкай Кубы яшчэ раз прадэманстравала выдатны лірычны талент.

* * *

У гэтыя ж дні ў Мінску гастраліраваў Дзяржаўны ансамбль песні і танца Паўднёвай Асеціі «Сімд». Ансамбль пазнаёміў мінчан з яркім і самабытным мастацтвам свайго народа. Многія нумары праграмы, якая была даволі разнастайнай, выконваліся на «біс». Гэта ў першую чаргу датычыць танцавальных нумароў.

Выступае піяністка Івет Эрнандэс.

Нашы госці

Танцавальная група (балетмайстар — заслужаны артыст Грузінскай ССР В. Джацієў)—найбольш моцная ў ансамблі. Яна мае ў сваім складзе выдатных салістаў, сярод якіх хочацца адзначыць заслужаную артыстку Грузінскай ССР М. Гаглоеву, артыстаў К. Какоева, В. Бікоеву і заслужанага артыста ГССР Х. Гаглоева.

Фрагмент з музычна-харэаграфічнай кампазіцыі «Квітней, мая Асеція». Фота Ул. КРУКА.

Гледачы горача сустрэлі аджарскую танцавальную сюіту «У рыбакоў» і танец асецінскіх коннікаў.

Цёпла была прынята ўкраінская народная песня «Месяц на небе» ў выкананні салістаў ансамбля Х. Санакоева і А. Хетагурава.

У другім аддзяленні канцэрта выконвалася музычна-харэаграфічная кампазіцыя «Квітней, мая Асеція». У чарганні цікавых і яркіх песень і танцаў раскрываецца шчаслівае жыццё народа Паўднёвай Асеціі. Велічна прагучаў фінал кампазіцыі, у якім словы артыстаў былі звернуты да нашай моладзі — будаўніка новага камуністычнага грамадства.

А. ВАСІЛЬЕЎ.

Грамадскія інспектары па ахове прыроды

Дзяржаўны камітэт Савета Міністраў Беларускай ССР па ахове прыроды зацвердзіў палажэнне аб грамадскай інспекцыі дзяржкамітэта.

Асноўнай задачай грамадскіх інспектараў з'яўляецца правядзенне арганізацыйна-масавай работы сярод насельніцтва па выкананню «Закону аб ахове прыроды ў Беларускай ССР», прыцягненне да гэтай работы шырокіх слаёў грамадскасці.

Грамадскія інспектары выдзяляюцца з ліку актыўных аматараў прыроды мясцовымі аддзяленнямі і пярвічнымі арганізацыямі Беларускага таварыства аховы прыроды, калектывамі паляўнічых і рыбаловаў, савецкімі, прафсаюзнымі і камсамольскімі арганізацыямі.

Падабраны ўжо і распачалі работу звыш чатырох тысяч грамадскіх інспектараў.

ПІСЬМО Ў РЭДАКЦЫЮ

Паважаны таварыш рэдактар!

Не маючы магчымасці ўсім адказаць персанальна, прашу праз Вашу газету выказаць маю глыбокую ўдзячнасць арганізацыям і таварышам, якія павіншавалі мяне ў сувязі з маім 50-годдзем.

Тарас ХАДКЕВІЧ.

У БРАТНЯЙ ЛІТВЕ

НОВЫЯ ТВОРЫ

Героям сямігодкі, простым людзям рэспублікі прысвячаюць свае новыя творы празаікі і паэты Літвы. Нядаўна выйшлі з друку зборнік апавяданняў «Цёплыя рукі» І. Мікелінскаса, зборнікі вершаў А. Балтакіса, Б. Мацкевічуса, В. Гедра.

У часопісе «Пяргале» («Перамога») надрукаваны раман «На вялікім полі» Р. Ванкаускаса. Твор знаёміць з сённяшнім жыццём рабочага класа рэспублікі, вырашае праблемы сяброўства і кахання. Раман атрымаў станоўчую ацэнку чытачоў.

КАЛЯРОВЫЯ КІНАНАРЫСЫ

На літоўскую кінастудыю з Атлантыкі прыйшла тэлеграма. У ёй кінааператары паведамлялі, што здымкі новага нарыса «Два берагі» ідуць паспяхова. Дакументалісты З. Пуцілаў і Г. Мікалаускас знялі першыя тысячы метраў кінастужкі.

Новы каляровы нарыс пазнаёміць гледачоў з цяжкім, цікавым, поўным працоўнай рамантыкі жыццём літоўскіх рыбакоў у паўднёвай Атлантыцы.

«Два берагі»—адзін з фільмаў літоўскіх кінадакументалістаў, якія выйдуць на экраны рэспублікі сёлета. Рэжысёр Л. Матулевічус пачаў здымкі каляровага нарыса «Ляці, наша песня!» Фільм прысвечаны заслужанаму Ансамблю песні і танца Літоўскай ССР. Кадры раскажуць пра творчы шлях аднаго з лепшых мастацкіх калектываў рэспублікі.

СКАРБНІЦА ВЕДАЎ

Бібліятэка Акадэміі навук Літоўскай ССР — адна з буйнейшых у краіне. У фондах яе — больш паўтара мільёна кніг.

Па заяўках чытачоў бібліятэка атрымлівае кнігі з буйнейшых кнігасховішчаў Савецкага Саюза, а таксама з-за мяжы. У сваю чаргу яна высылае кнігі ў розныя краіны. Летась з-за мяжы атрымана пяць тысяч тамоў кніг, выслана за мяжу — каля чатырох тысяч розных выданняў. Нядаўна па просьбе Нацыянальнай бібліятэкі Англіі ў Лондан адпраўлены «Пісарскія кнігі» Гродзенскай эканоміі, Пінскага і Клецкага княстваў, якія з'яўляюцца рэдкімі гістарычнымі дакументамі.

У апошні час фонд бібліятэкі папоўніўся мікрафільмамі рукапісаў унікальных выданняў. Нядаўна атрыманы з Варшавы мікрафільм дакументаў аб паўстанні 1794 г.

У мінулым годзе выйшаў у свет першы том прац Цэнтральнай бібліятэкі пад назвай «Бібліятэказнаўства і бібліяграфія». Вядзецца работа па складанню другога тома. Вялікую папулярнасць у чытачоў заваяваў даведнік па Цэнтральнай бібліятэцы Акадэміі навук. Летась была складзена «Бібліяграфія літоўскай літаратуры па мовазнаўству за 1944—1957 гг.» Сёлета гэтая бібліяграфія папаўняецца матэрыяламі да 1960 г. Хутка выйдзе ў свет «Даведнік па рукапісных фондах бібліятэкі». Рыхтуецца да друку «Бібліяграфія карт і атласаў Літвы XVII—XX стагоддзяў».

«Гісторыя літоўскай літаратуры»

Выйшла з друку першая частка III тома «Гісторыі літоўскай літаратуры», якая асвятляе развіццё літаратуры Літвы за перыяд 1917—1940 гг.

Вялікая ўвага ў кнізе нададзена сувязям літоўскай літаратуры з мастацтвам і літаратурай іншых народаў. Аналізуецца развіццё розных тагачасных літаратурных напрамкаў. Манаграфічныя раздзелы прысвечаны творчасці В. Крэве-Міцкевічуса, Б. Сруагі, К. Бінкіса, А. Венуаліса, Л. Гіры, В. Мікалайціса-Пуцінаса.

У «Гісторыі» змешчана вялікая колькасць факсіміле рукапісаў і лістоў пісьменнікаў, ілюстрацый да розных выданняў, здымкі вокладак кніг, партрэты літаратараў.

ЗБІРАЛЬНІКІ ФАЛЬКЛОРУ

Нядаўна студэнты факультэта тэорыі і кампазіцыі Літоўскай дзяржаўнай кансерваторыі вярнуліся з Ладзійскага і Панявежскага раёнаў, дзе запісалі больш 600 народных песень. У час экспедыцыі ўдзельнікі яе сустракаліся з народнымі спевакамі, збіралі песні, казкі, танцы.

У Шауляі ўпершыню ў гісторыі літоўскай фалькларыстыкі сабраны песні гарадскіх рабочых, запісаныя на скураным камбінаце «Эльняе», кандытарскай фабрыцы «Рута» і іншых прадпрыемствах.

У апошнія гады матэрыяльная база кабінета народнай музыкі кансерваторыі значна палепшылася. Вырасла цікавасць студэнтаў да народнай творчасці. У сувязі з гэтым штогод арганізоўваецца па некалькі фальклорных экспедыцый. Студэнты прывезлі з іх песні рыбакоў Куршу, калгаснікаў і рабочых Рэтаўскага, Цельшайскага, Астравецкага (БССР) і іншых раёнаў. За час існавання кабінета запісана каля васьмі тысяч твораў народнай музыкі, з якіх больш пяці тысяч — на магнітафонную плёнку.

КОРАТКА

□ Літоўскія паэты пераклалі на родную мову вершы Я. Коласа. Зборнік народнага песняра Беларусі выйдзе з друку ў сярэдзіне года.

□ Нядаўна Дзяржаўнае выдавецтва мастацкай літаратуры выдала зборнік вершаў М. Танка «След бліскавіцы» на літоўскай мове.

□ Пісьменнік А. Гудайціс-Гудзявічус напісаў п'есу «Дуэль». Яна прысвечана нашаму сучасніку. Твор гэты паказаў гледачам Панявежскі драматычны тэатр.

□ У Вільнюсе адкрылася выстаўка твораў народнага мастака Літоўскай ССР скульптара І. Мекенаса. На выстаўцы экспануецца каля 150 лепшых работ, створаных за пасляваенныя гады.

□ На працягу апошніх год адзін са стрэйшых майстроў слова В. Мікалайціс-Пуцінас працуе над вялікім раманам «Паўстанцы». Падзеі рамана адносяцца да часоў паўстання літоўскіх, беларускіх і польскіх сялян за зямлю і волю ў 1863 годзе. Адна з дзеючых асоб кнігі — беларускі рэвалюцыянер-дэмакрат К. Каліноўскі.

Нядаўна ў клубе Саюза пісьменнікаў Літоўскай ССР адбыўся вечар, прысвечаны творчасці В. Мікалайціса-Пуцінаса. Аб літаратурнай дзейнасці пісьменніка расказаў А. Венцлава. Затым удзельнікі вечара праслухалі ўрывак з другой кнігі рамана «Паўстанцы» В. Мікалайціса-Пуцінаса.

□ Дзяржаўны акадэмічны тэатр драмы Літоўскай ССР паказаў сваім гледачам новую работу — камедыю «Лявоніха на арбіце» беларускага драматурга А. Макаёнка.

□ Выйшаў на экраны мастацкі фільм «Чужыя», вытворчасці Літоўскай кінастудыі. Карціна прысвечана нашым сучаснікам—выпускнікам школы, якія вырашылі ўсім класам працаваць у калгасе. Сцэнарый фільма А. Іонінаса і Ю. Пажэра. Паставіў фільм малады рэжысёр М. Гедрыс.

ПАКАЗ ВЕНГЕРСКІХ КІНАФІЛЬМАЎ

Шырокай папулярнасцю карыстаюцца ў беларускіх гледачоў венгерскія кінафільмы. Толькі за апошнія пяць год на экранах Беларусі дэманстравалася звыш 50 мастацкіх фільмаў вытворчасці кінастудыі Венгерскай Народнай Рэспублікі. З вялікім поспехам прайшлі кінакарціны — «Баявое хрышчэнне», «Бура», «Заходняя зона», «У салдацкім мундзіры», «Грозныя гады», «Лейла і Габар», «Апоўначы» і іншыя.

У сувязі з 17 гадавінай з дня вызвалення Венгрыі Савецкай Арміяй у гэтыя дні на гарадскіх і сельскіх экранах Беларусі праводзіцца шырокі паказ фільмаў Венгерскай Народнай Рэспублікі.

На экранах кінатэатраў і клубаў паказваюцца кінакарціны «Кантрабандысты», «Аблава», «Бездань», «Домік пад скаламі», «Учора», «Світае», «Ахвотнік на пасаг», «Бяссонныя гады», «Некалькі крокаў да граніцы» і інш.

Цікавую гісторыю расказвае гледачам мастацкая кінааповесць «Трыццаць дзевятая брыгада», пастаўленая па матывах апавяданняў вядомага венгерскага пісьменніка Фрэдыша Карыкаша. Гэта — фільм аб барацьбе працоўных Венгрыі за маладую савецкую рэспубліку ў 1918 годзе.

Кадр з фільма «Стрэльбы і галубы».

У гэтыя дні беларускія гледачы пазнаёмяцца з новай работай венгерскіх кінематаграфістаў—мастацкім фільмам «Стрэльбы і галубы», дзеянне якога адбываецца ў цяжкія дні 1919 года, пасля паражэння маладой Венгерскай Савецкай рэспублікі.

Карціна створана па матывах аднайменнага рамана Шандара Таптаі.

Р. ЗАЙЦАЎ.

Галоўны рэдактар Н. Е. ПАШКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: З. І. АЗГУР, А. І. БУТАКОЎ, К. Л. ГУБАРЭВІЧ, В. Ул. ІВАШЫН, А. Н. МАРЦІНОВІЧ (адказны сакратар), П. Ф. ПРЫХОДЗЬКА, Р. К. САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), М. Г. ТКАЧОЎ, І. З. ШАРАХОЎСКІ, І. Б. ШАЦІЛА, Р. Р. ШЫРМА.

«Литература и искусство» — орган Министерства культуры и правления Союза писателей БССР, Минск.

Адрас рэдакцыі: г. Мінск, вул. Захарава, 19. Тэлефоны: прыёмнай рэдакцыі — 3-24-61, намесніка галоўнага рэдактара — 3-25-25, адказнага сакратара—3-25-25, аддзела літаратуры — 3-20-54, аддзела мастацтва — 3-24-62, аддзела культуры—3-22-04, выдавецтва—3-19-52, бухгалтэрыі—3-11-03.

«Літаратура і мастацтва» выходзіць два разы на тыдзень: у аўторак і пятніцу.

АТ 12839

Друкарня выдавецтва «Звязда».